

Mededelingen Heemkundige Kring
Groot-Haaltert - 3-maandelijks ledenblad

26ste jaargang 2006 - nr. 3

Redactie:

Diepeweg 15, 9450 Haaltert
Voorzitter - Secretariaat
Willy De Loose
053/83.08.81

Bestuursleden:

Denderboutem:

Edgard Huylebroek
Hans Sonck

Haaltert:

Jan Paul De Graeve
Marc De Moyer
John Scheerlinck

Heldergem:

Roger De Troyer
William Minnaert

Kerksken:

Joris De Kegel

Terjoden

Bernadette De Luyck

Documentatiecentrum:

Warandegebouw Sint-Gorikxplein 17,
9450 Haaltert.

Open :eerste en derde zondag en tweede don-
derdag van de maand van 10 tot 12 uur.

Ruiladres:

Diepeweg 15, 9450 Haaltert
Lidmaatschap: € 7,50
Steunend lid: € 12,00
Rek.nr. 439-5083061-63
Heemkundige Kring Groot-Haaltert

Email:

willydeloose@skynet.be

Website:

<http://www.heemkring-haaltert.be>

Elke auteur is verantwoordelijk voor zijn/haar teksten.
Teksten mogen overgenomen worden mits bronvermelding.
HK Haaltert is lid van 'Heemkunde Oost-Vlaanderen'.

Redactioneel

Terugblikkend op een geslaagde inbreng van onze medewerkster op Terjoden bij de realisatie van de feestelijkheden bij de inhuldiging van het kunstwerk 'De Kaatser', kijken wij uit naar twee volgende projecten.

In het kader van de gemeenteraadsverkiezingen trachten wij een summier overzicht te geven van de plaatselijke politieke situatie in onze deelgemeenten. Enerzijds gebeurt dit door bijdragen in dit nummer, waar wij heel beknopt en objectief de toestand willen schetsen van 1830 tot 1976.

In tweede instantie nodigen wij jullie uit op de tentoonstelling 'De strijd om de kiezer'. Dit wordt een overzicht over de evolutie van het kiespamflet.

Een tweede activiteit, samen met de Df-afdeling Kerksken-Heldergem, is de tentoonstelling 'De filmaffiche als kunst' of 'Retro Jos De Cock' op 4 en 5 november 2006. Ex-Kerkskenaar Jos De Cock tekende in de jaren vijftig honderden affiches met de hand! Hij was cameraman bij de BRTN. Zijn werk vertelt een brok geschiedenis van de wondere filmwereld.

Om in het filmgebeuren te blijven stellen DF en HK eveneens een dubbele DVD voor 'Vier generaties Kerkskenaren in actie!' Het wordt een overzicht (4 uur!) van prachtige opnamen van de laatste decennia. In de hoofdrollen enkele duizenden Kerkskenaren in plaatselijke evenementen. Verdere gegevens elders in dit nummer. Zeker aanschaffen... Een uniek historisch document.

En de eindejaarsperiode nadert: is deze DVD en/of eventueel een lidmaatschap van de HK geen puik idee 'om onder de kerstboom'? Uitgeweken dorpsgenoten zal je hiermee zeker plezier!

DE POLITIEKE SITUATIE IN ONZE DEELGEMEENTEN 1830 - 1976

Inleiding

Het kiesstelsel

Tot 1830 –Hollandse periode- werd er gestemd door de zogenaamde ‘capaciteitskiezers’. Dit waren inwoners die minstens 25 jaar waren, voldoende belasting betaalden en/of een hoog ambt uitoefenden of een bepaald diploma bezaten.

Door de kieswet van 3 maart 1831 werd het ‘Cijnskiesrecht’ ingevoerd. Dit kiesrecht steunde op het vermogen van een kleine elite, terwijl het grootste deel van de inwoners uitgeschakeld werd. De ingeschreven kiezers moesten hun kiesrecht aantonen door een bewijs van betaalde belastingen. De stemming was echter niet verplicht. Om een idee te geven van de onrechtvaardigheid van het stelsel: in de deelgemeente Haaltert waren er slechts 146 kiezers op een totaal van 3300 inwoners.

De kieswet van 1894 bracht dan het algemeen doch meervoudig stemrecht in voege. Elke man vanaf 25 jaar kreeg één stem. Een gezinshoofd, minstens 35 jaar en die minimum 5 fr. belasting betaalde voor zijn woonst, kreeg één stem meer. Inwoners boven de 25 jaar, eigenaars van een goed ter waarde van minimum 2000 fr. of burgers die een bepaalde rente op spaarboekjes hadden, kregen eveneens één stem meer. Houders van universitair diploma en notabelen kregen ook één stem meer. Voor de gemeenteraadsverkiezingen kreeg elke huisvader nog één stem extra bij, als hij tussen de 5 en 20 fr. cijns betaalde of als hij bezitter was van een eigendom met een kadastraal inkomen van minstens 150 fr. Dit omslachtig stelsel was in voege tot 1919. Het werd vervangen door het algemeen kiesrecht, waarbij elke mannelijke inwoner boven de 21 jaar, recht had op één stem.

De ongelijkheid van man-vrouw werd gedeeltelijk verholpen in 1921, toen het stemrecht voor vrouwen toegelaten werd, zij het alléén voor de gemeenteraadsverkiezingen. Alléén oorlogsweduwen hadden het voorrecht ook voor het parlement te kiezen. Pas in 1948 werd het algemeen stemrecht voor de vrouw aanvaard.

Er werd eveneens een nieuw systeem ingevoerd door ‘het bonte stemmen’ of ‘panacheren’, d.w.z bij de zelfde verkiezing zijn stem verdelen op verschillende kandidaten van verschillende partijen. Deze stemmingswijze werd afgeschaft na de verkiezingen van 1964. Nu is de stem ongeldig als er op meer dan één lijst gestemd wordt.

In 1969 werd de leeftijdsgrens voor de verkiezingen verlaagd tot 18 jaar, vanaf 1981 gold dit ook voor de parlementsverkiezingen.

In 1992 werd er beslist dat alle onderdanen van de Europese Unie vanaf het jaar 2000 voor de gemeenteraad mochten kiezen. In 1994 namen zij reeds deel aan de Europese verkiezingen. Op 19 maart 2004 werd het gemeentelijk stemrecht uitgebreid ook voor niet EU-burgers.

DENDERHOUTEM

Sprak men vóór 1830 meestal van meyers en assessoren, na de officiële oprichting van België in 1830 kwam er een burgemeester en schepenen aan het hoofd van de gemeente. Zij werden bijgestaan door de gemeenteraadsleden. Allen werden verkozen door de zogenaamde '*cijnskiezers*' (zie Inleiding).

Op een document van de eedaflegging lezen wij: *'Op beden, negentienden April achthonderd eenendertig: zijn gecompareerd voor ons Josephus De Winter, borgemeester der gemeente Denderhoutem, district Aelst, provincie Oost-Vlaanderen'*:

*Jan Baptist Neirinckx en Cornelus Lercangee, assessoren
Petrus Goubert, Jozef Praet, Amand Roelandt, Frans Van de Perre, Adam Perreman en Charles Schouppe*".

Charles De Winter was de '*geheimschrijver*' of gemeentesecretaris.

Een paar jaar later, op **8 augustus 1833** stierf de burgemeester en werd opgevolgd door zijn zoon Petrus-Amandus. Ook secretaris De Winter die zijn vader zou opvolgen als notaris stopte en Frans Wijnant nam zijn plaats in.

In een eerste fase bleef Petrus Amandus aan het roer tot **1846**. Van **1847** tot zijn overlijden in **1851** werd Charles De Winter burgervader. In deze verkiezingsperiode maakte pastoor Boel in een brief aan de bisschop gewag van '*een hevige strijd*' tussen de traditionele katholieke partij en de oppositie.

Door het overlijden van Charles De Winter in 1851, ontving een Brusselse geneesheer Charles Frans Popelemon de sjerp tot **1857**. Over deze figuur schreef pastoor Boel aan de bisschop: *"...de ergste bederver echter op de gemeente is de geneesheer, die veel miserie over de parochie bracht...Gelukkig is hij nu niet meer hier."*

Popelemon werd opgevolgd door Petrus Amandus De Winter. Hij bestuurde met de schepenen Charles Schouppe en Frans Van Gijseghem en de raadsleden Frans Uyttenhove, Frans Xaveer Eeman, Charles Van Vaerenbergh, Jan Baptist Buyl, Charles Nerinckx, Jan Baptist Wijnant, Adriaen Van den Eynde en Donaat Schuttyser.

Na de gemeenteraadsverkiezingen van **11-3-1858** was de gemeenteraad samengesteld uit: burgemeester Pieter De Winter, schepenen Charles Schouppe en Frans Van Gyseghem en Frans Van den Eynde, Charles Van Vaerenbergh, Jan Baptist Wijnant, Donatus Schuttyser, Franciscus Uyttenhove, Nerinckx, Jan Baptist Buyl en Franciscus Xaverius Eeman.

Van **1865** tot **1885**, bijna 20 jaar koos men in ons dorp voor Gerard Charles Maes, een notaris die geboren werd te Aalst op 6 februari 1820.

Na de verkiezing van **1-7-1872** vormde hij het college met Charles Schouppe en Jan Baptist De Winter.

Na **25-10-1881** bleef vrijwel dezelfde ploeg aan het bewind.

Op **24 maart 1885** werd hij vervangen door August Uyttenhove. In die periode fungeren Petrus Jozef Mertens en Eugeen Schouppe als schepenen en Jan Baptist Roelandt, Jan Baptist De Schrijver, Charles Perreman, Aloïs Brijs, August Van Herreweghen, Frans Huylebroek en Frans D'Hondt als raadsleden. Bij de gemeenteraadsverkiezingen van **19-10-1884** was het hevige strijd tussen de katholieke lijst van Aloïs Brijs (164 stemmen) en de liberale lijst van Charles De Winter (94 stemmen).

Op **24 maart 1885** volgde August Uyttenhove, geboren te Denderhoutem op 19 december 1839, Charles Maes op die gewoon raadslid werd.

Op **16-10-1887** waren er belangrijke tussentijdse verkiezingen. Zes nieuwe raadsleden dienden verkozen te worden ter vervanging van Petrus Jozef Mertens, Eugene Schouppe en August Uyttenhove allen overleden en van drie leden waarvan hun ambtstermijn op 31 december 1887 ten einde liep: Charles Van Vaerenbergh, Charles Perreman en August Van Herreweghen.

Hier verscheen voor de eerste maal kandidaat notaris Aloïs De Backer op het politieke podium. Als verdediger van de Daens-gedachte zal hij een belangrijke rol spelen in de plaatselijke én in de nationale politiek.

Er waren 186 kiesgerechtigden, dokter Feliciaan Van Oudenhove behaalde 142 naamstemmen en werd voorgedragen als burgemeester. De verkozenen waren: schepenen Charles Van Vaerenbergh en Aloïs Brijs, raadsleden: Frans Huylebroek, Frans D'Hondt, Jan Baptist De Schrijver, Leopold Uyttenhove, Kamiel Schouppe, Aloïs De Backer, Charles Perreman en Karel Gerard Maes. Karel Roelandt werd gemeentesecretaris.

In juli 1889 spande zowel kerkelijke als burgerlijke overheid zich in, om een grandioos feest te organiseren naar aanleiding van de komst van Mgr Hendrik Karel Lambrecht, bisschop van Gent, ter gelegenheid van het vormsel. De vormelingen werden reeds verwacht om 6 uur 's morgens voor de viering en nadien trok een stoet met 31 groepen door het centrum.

Op **19-10-1890** kozen de dorpingen een nieuwe gemeenteraad. Feliciaan Van Oudenhove bleef burgemeester met Aloysius Brijs en Charles Van Vaerenbergh als schepenen. De raadsleden waren: Jan Baptist De Schrijver, Eduard De Graeve, Camille Schouppe, Frans D'Hondt, Frans Huylebroek, Aloïs De Backer, Charles Louis Perremman en G. Coppens.

De nationale schoolkwestie liet ook op landelijk gebied sporen na. De verhouding clerus-politiek verliep niet altijd harmonisch. In 1891 schrapte de raad de jaarlijkse subsidie van pastoor Van de Putte en verdeelde ze onder de twee onderpastoors en in 1896 werd de aanvraag voor *'hulpgeld voor de kerk'* door de raad verworpen.

Na de verkiezing van **17-11-1895** kregen de Denderhoutemnaren een nieuwe burgemeester: Camille Schouppe. Zij schepenen waren Aloysius Brijs en Benedict Van Vaerenbergh.

Op **15-10-1899** en op **18-10-1903** waren er opnieuw verkiezingen die geen wijzigingen brachten in het bestuurscollege. Onder het voorzitterschap van burgemeester Schouppe (van 1896 tot 1919) werd de aanleg van het nieuwe kerkhof gerealiseerd in de Molenstraat (de werken werden uitbesteed aan de gebroeders Jozef en Petrus Van Pottelbergh) en werd uiteindelijk een subsidie verleend voor de herstellingen van de kerk.

In **1904** verliest Denderhoutem en de Daensistische partij één van haar waardevolle figuren, Advocaat De Backer (zie bijdragen in Mededelingen Heemkundige Kring). Hij wordt opgevolgd in de gemeenteraad door Constant Baeyens. De burgers waren waarschijnlijk tevreden van de coalitie want ook na de stembusgang van **20-10-1907** bleef alles ongewijzigd in het schepencollege.

In **1908** kon de raad maar niet beslissen in verband met de aanleg van een tramlijn Aalst-Ninove via Haaltert en Kerksken. Er was vooral tegenstand van de traditionele Katholieke partij en de Daensistische kranten lieten er geen gras over groeien en hekelden: *'de onverschilligheid en karakterloosheid van sommige raadsleden, die liever den tram zien opbreken dan hem te horen fluiten...'*

Na de verkiezingen van **15-10-1911** werd de raad samengesteld uit burgemeester Kamiel Schouppe, schepenen Aloïs Brijs en Benoit Van Vaerenbergh, raadsleden August Van Oudenhove, Honoré Mertens, Constant Baeyens, Désiré Perreman, Cyriel Uyttenhove, August Van Herreweghe, Victor Van den Haute en Eugene De Saedeleer.

Ook de bouw van de nieuwe kerk in Lebeke vergde heel wat energie van de bewindsploeg. De wijding gebeurde op zondag 5 mei 1912.

Voor de verkiezingen van **24 april 1921** werden drie lijsten ingediend, n1: een scheurlijst (vooral misnoegden uit andere partijen), nr.2: traditionele Katholieke partij en nr. 3 de Christen Democraten (Daensisten) met Honoré Pauwels als lijsttrekker.

In een kiespamflet verzekerde de Christen democraten *'dat zij de voetsporen zullen volgen van Advocaat De Backer e.a.'* en *'gij zult als één man, één vrouw, als vooruitstrevende kiezer stemmen voor lijst nummer 3, dan zal de groene vlag, de vlag der toekomst over onze gemeente wapperen.'*

De groene vlag wapperde inderdaad na 24 april, want de lijst behaalde de volstrekte meerderheid met 7 gekozenen, maar toch ging de sjerp naar de tegenpartij.

In oktober van datzelfde jaar beleefde Denderhoutem een uniek feit: inhuldiging van twee burgemeesters, met twee stoeten en twee feestelijkheden. Voor de Daensistische vleugel was het onaanvaardbaar dat de burgemeester niet uit hun rangen kwam.

Wat de Daensistische pers schreef: *'Her en der stak een vlag droefwuiwend in den wind. Geen groet voor Sonck, geen hoed die opging, geen klak die werd opgelicht, 't schein veeleer een misdadiger die in zijn koets, omringd door zes gendarmen, naar 't schavot werd geleid...in de Vondelen, een zee van volk, daar stond den kop van den stoet die Dr Pauwels gingen vieren. Waar wij ook heenblikten, 't was al groen!...nog nooit, sedert De Backers verbeerlijking was er in Denderhautem zoveel volk. De Kristen democratie is niet getroffen door den boon haar aangedaan. Grooter en schooner staat zij, als de maagd in wit en groen op den prachtigen wagen in den stoet. Heil Denderhautem, Leve Dokter Pauwels.'*

Schepen Aloysius Brijs werd nog een bepaalde periode waarnemend burgemeester tot de benoeming volgde van Theofiel Sonck in 1922. Zijn ploeg bestond uit schepenen Honoré Pauwels en Octaaf Van der Speeten en raadsleden: Petrus Adriaens, Kamiel Schouppe, August Eeman, Jozef Baeten, Donaat Sonck, allen Daensisten en Alois Brijs, Honoré Mertens, Firmin Scheerlinck als katholieke leden.

Burgemeester Theofiel Sonck

Bij de verkiezing van **10-10-1926** kregen de Daensisten rake klappen, en werden in de oppositie verdrongen.

Door het overlijden van Theofiel Sonck in 1927, kwam een nieuw jong element aan het roer, notaris Edgard Van Oudenhove. Met 434 stemmen tegen 213 voor Dr. Pauwels, behaalde hij een niet onaardig resultaat voor de eerste maal en werd dan ook logischer wijze voorgedragen als burgemeester. Honoré Mertens en Firmin Scheerlinck werden zijn schepenen. Voor de Katholieken zetelden nog: Aimé De Gendt, August Eeman en Firmin Scheerlinck. De Daensisten waren: Honoré Pauwels, Donaat Sonck, Petrus Adriaens, A. Sienaert en Achiel Van den Steen.

Eén van de eerste belangrijke beslissingen was de heraanleg van een weg naar Ninove en dit voor een bedrag van 768.060 Bfr. In 1930 telde Denderhoutem 5176 inwoners, werd het 100 jarig België gevierd en werd een *'Katholieke Boekerij'* in 't Gildenhuis opgericht.

Opnieuw dezelfde coalities voor de verkiezingen van **9-10-1932**. Lijsttrekker Van Oudenhove voor de Katholieke Partij en Dr. Pauwels voor de Daensisten.

Deze laatste triomfeerde met een meerderheid van 6 zetels. Edgard Van Oudenhove vormde het college met twee schepenen van de tegenpartij, Honoré Pauwels en Octaaf Van der Speeten.

In 1939, het rommelde in Europa en WO II was nabij, overleed een belangrijke figuur: de Daensgezinde Dokter Honoré Pauwels, geboren te Mere op 7 november 1878 en hier overleden op 6 maart. Hij was gehuwd met Josephine Van Oudenhove, dochter van oud-burgemeester Feliciaan Van Oudenhove.

Bij het begin van de oorlogsjaren nam de raad ontslag en werd een nieuw college aangesteld. Burgemeester Maurice Sonck samen met schepenen August Van den Storme en Aimé Schouppe die de functie van secretaris waarnam, waren verantwoordelijk voor het welzijn van de bevolking in deze penibele periode. Burgemeester Sonck toonde waarschijnlijk onvoldoende medewerking met de bezetter en werd prompt aan de kant gezet.

Van 1943 tot 1945 omgorde een Erembodegemnaar Frans Jacobs de sjerp. Met zijn twee schepenen August Van den Storme en Edward De Meyer loodste hij ons dorp door de laatste oorlogsjaren.

Na-oorlogse periode

Tot de volgende gemeenteraadsverkiezingen, gepland op **24-11-1946** was het de vóóroorlogse raad die zetelde: burgemeester Edgard Van Oudenhove, schepenen Hector Van Ongevalle en Romain Haesaert, raadsleden Richard Coppens, Remy Matthijs en A. Ledegen en secretaris Aimé Schouppe.

Bij de eerste na-oorlogse verkiezingen traden twee formaties in het strijdperk, de Christelijke Volkspartij (CVP) en de Liberale Partij. De kiezer kon 11 mandatarissen aanduiden. De CVP behaalde de volstrekte meerderheid met 9 zetels tegenover drie voor de liberale partner.

Burgemeester Edgard Van Oudenhove

De samenstelling van het college verliep zonder problemen en Edgard Van Oudenhove werd opnieuw voorgesteld als burgemeester. Merken wij op dat Edgard Van Oudenhove ook verkozen werd als CVP-senator in de nationale politiek. René Van Ongevalle en Romain Haesaert werden schepenen. Als raadsleden zetelden: voor de CVP, Jozef D'Hondt, Cyriel Kiekens, Bernard Vocaet, Remy Matthijs, Richard Coppens en Jules Buyl, Petrus Van der Hoeven en Adolf Van Berlamont voor de liberale partij.

Tijdens deze coalitie werd de beslissing genomen een subsidie toe te kennen voor de bouw en afwerking van de nieuwe kerk in Lebeke, dit op vraag van de toenmalige pastoor E.H. Schoorens.

Een tweede project, de bouw van een parochiaal centrum, onder impuls van onderpastoor De Wolf, bracht heel wat deining teweeg. Twee kampen bevochten om de eer, enerzijds de conservatieve vleugel van de katholieken en anderzijds de opkomende democraten.

In 1950, tijdens de Koningskwesie bleef het vrij rustig bij ons, de grote betogingen speelden zich af te Brussel. De raadsleden hadden voldoende problemen met de verbouwing van het gemeentehuis.

Voor de verkiezingen van **12 oktober 1952** dienden 3 partijen een lijst in. De CVP met advocaat Albert Mertens aan het hoofd, een groep Gemeentebelangen met Dr Jurist Maurice Chevalier als lijstrekker en de

BSP onder de leiding van Jozef Triest.

Een hevige polemiek ontstond tussen GB en de CVP. Deze laatste bestempelde de lijst Gemeentebelangen: *'zo blauw als een schalie'*. Enkele dagen later kwam het wederwoord van GB: *'Handen af'. Wij zijn er fier op met de lastercampagne niet begonnen te zijn...zand in de ogen, och Gotte toch, wij wisten dat wij voor al wat blauw is zonden uitgeschoolden worden omdat er drie liberale mandatarissen op onze lijst staan, maar niet alle leden van de lijst zijn liberaal...'* De BSP hekelde in hun pamflet vooral de lamentabele toestand van het wegnnet.

De CVP behaalde 6 zetels (Mertens, Haezaert, Vocaet, Kiekens, Sterck en Brijs), GB 4 zetels (Chevalier, in 1957 vervangen door Karel De Winter, Callebaut, Van der Hoeven en Van Berlamont) en de BSP stuurde Triest naar de raad.

Albert Mertens werd burgemeester, maar door zijn benoeming als rechter bij de rechtbank te Dendermonde in 1954, verliet hij de politiek en zijn geboortedorp. Jozef D'Hondt werd benoemd als nieuwe burgemeester. Bernard Vocaet en Cyriel Kiekens kregen het schepenamtb.

Hevige kiesstrijd in 1958

Deze verkiezingsperiode kunnen wij beschouwen als de meest turbulente uit het Denderhoutemse politieke bestaan. Wederzijdse beschuldigingen met een alles behalve keurig woordgebruik was schering en inslag. Ook de parochiale overheid werd meegesleurd in de controverse. Men speelde niet alleen de bal, ook de persoon werd getackeld. Er ontstonden veten die vandaag de dag nog nasmeulen. Nooit werden zoveel pamfletten *'met woord en wederwoord'* verspreid.

Voorname­lijk in katholieke kringen werd er met scherp geschoten, wat uiteindelijk resulteerde in een scheiding van de partij, enerzijds de conservatieve vleugel (*de oude katholieken*) onder de naam CVP met senator Edgard Van Oudenhove en uittredend burgemeester Jozef D'Hondt als boegbeelden en anderzijds de 'Kristen Vlaamse Volkspartij' (*de nieuwe katholieken of de parochialen*) met oud-school­hoofd Albert De Gendt aan het roer.

Eén van de vele twistpunten, misschien wel het begin van de troebelen, was de oprichting van een parochiaal ontmoetingscentrum. Men koos de verzoenende naam *'Hand in hand'*, maar lange tijd werd het *'vuist tegen vuist'*.

Burgemeester Albert De Gendt

In CVP-kringen vreesde men voor het verlies van de volstrekte meerderheid, enerzijds door de indiening van 4 lijsten en anderzijds door de scheuring in de katholieke partij. Hun vrees was niet ongegrond, de CVP kreeg 5 zetels: J. D'Hondt, C. Kiekens, P. Brijs (vervangen door M. Coppens in 1961), E. Van Oudenhove (vervangen door R. Romain in 1959) en E. Kiekens (vervangen door G. Van Rossen in 1960); de KVV 3 zetels (A. De Gendt, B. Vocaet en R. Sterck); de liberale partij behaalde eveneens 3 zetjes (F. Callebaut, G. Meert en P. Van der Hoeven); de socialistische groep viel uit de boot.

De vete tussen de twee christelijke formaties was zo groot, dat ze weigerden om samen het bestuur samen te stellen. Er werd een overeenkomst gesloten tussen de KVV en de liberale partner en Albert De Gendt werd voorgedragen als burgemeester. De twee schepenen (Frans Callebaut en Petrus Van der Hoeven) kwamen uit liberale rangen, wat uiteraard een succesnummer was (3 verkozen, waarvan 2 schepenen).

De CVP liet dit merkwaardig feit niet onbesproken en in een manifest *'Aan de inwoners van Denderhoutem – Na de verkiezingen of de aap komt uit de mouw'* schoten zij met scherp!

Zij veroordeelden het nieuwe bestuur omdat het tegen de wil van de kiezer was want: *"61,7% werd uitgebracht op katholieke lijsten. En toch werd, dank zij het verraad van de Parochiale zaal, de meerderheid van het bestuur-twee schepenen- in handen gegeven van de liberalen met hun 26,6% van de stemmen en drie gekozenen."*

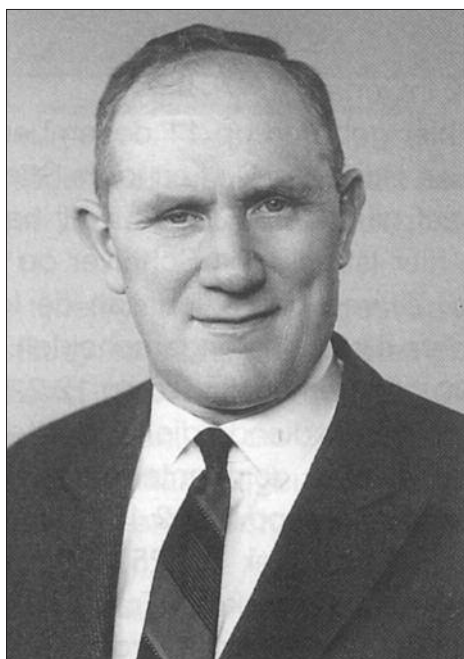
Bij de gemeenteraadsverkiezing op **11-10-1964** keerde de rust min of meer terug. Er werden 4 lijsten ingediend, de CVP met een belangrijke personaliteit uit de onderwijsvakbond Wilfried Kiekens als lijsttrekker, de VU met nieuwkomer Frans De Man, de PVV met Gustaaf Meert vooraan op de lijst en een onvolledige BSP-lijst met Frederik Meert als lijsttrekker.

De katholieke formatie gaat weer verenigd naar de verkiezingen onder CVP-vlag. Hun pamfletten logen er niet om: *‘Met de CVP in eendracht naar de gemeenteraadsverkiezingen’* en *‘De eendracht in de Christelijke politieke rangen van onze gemeente is hersteld’* en *‘De honden blaffen...maar de CVP gaat naar de overwinning’* want *‘De eenheid onder de katholieken is een doorn in het oog van onze tegenstrevers’*.

De VU lieten in hun pamfletten uitschijnen dat zij de opvolgers waren van de Daensisten, wat bij velen niet in goede aarde viel.

De PVV pakte uit met hun verwezenlijkingen van de voorbije zes jaar en beloofden dat *‘er nog meer en beter zal gedaan worden’* en in een pamflet *‘Gemeentepolitiek en Godsdienst’* namen zij opnieuw de oude katholieken op de korrel i.v.m hun weinig *‘christelijke houding’* tegenover een *‘parochiepriester bij de vorige kiesstrijd’*.

De BSP hamerde naast een aantal algemene punten ook op de uitblijvende maatregelen om de verbindingswegen met Welle en Ninove te verbeteren.

Burgemeester Frans De Man

De resultaten gaven voor de CVP 5 zetels (Wilfried Kiekens, Roger Sterck, Achiel Van Damme, Jozef D’Hondt en Cyriel Kiekens); de PVV kreeg 4 zetels (Gustaaf Meert, Frans Callebaut, Petrus Van der Hoeven (vervangen door Romain Van Vaerenbergh) en Julienne Waltniel (vervangen door Roger Van Herreweghen in 1965); de VU lijst had één verkozene Frans De Man en de BSP behaalde eveneens één zetel met een mooie score voor Jozef Triest.

De CVP, de sterkste formatie, koos om met de VU de bestuursmeerderheid te vormen. Frans De Man werd voorgedragen als burgemeester en de CVP kreeg de schepenenambten (Wilfried Kiekens en Roger Sterck, beiden ACW-strekking).

11-10-1970 - Laatste verkiezing vóór de fusie!

Volgens de nieuwe wetgeving zou de raad bestaan uit 13 raadsleden. Vier traditionele lijsten werden ingediend. VU met uittredend burgemeester Frans De Man, de PVV met Gustaaf Meert, de CVP met Wilfried Kiekens en de BSP met Frederik Meert als lijsttrekkers.

De verkiezingsstrijd verliep normaal zonder zware aanvallen op de tegenkandidaten. Gebruikelijk had iedereen kritiek op alles en nog wat van de uittredende coalitie en zou elke partij het veel beter doen.

Opmerkelijk was dat de BSP hengelde naar Daensisten, zij gebruikten zelfs het logo van de VU (de Vlaamse leeuw) op hun kiespamfletten. Vooral R. Van der Speeten kwam naar voor als overtuigd Daensist in zijn pamflet *‘Ik ben oud-Daensist’*.

Bij CVP en VU werd er wat heen en weer *‘beschuldigd’* naar aanleiding van de overstap van ACW-man Achiel Van Damme, van CVP naar VU. Zijn pamflet *‘Het manifest van de waarheid’* veroorzaakte wel enige deining in politieke kringen. Het werd dan ook prompt beantwoord door de tegenpartij, de CVP.

Het werd een spannende strijd tussen VU en CVP. Eerstgenoemde haalde het nipt met 6 tegen 5 zetels voor CVP. De PVV kreeg 2 zitjes en de BSP kon het niet waarmaken. De CVP en de PVV sloten een bestuursakkoord en tijdens de gemeenteraad van 4 januari werd de PVV-er Gustaaf Meert voorgesteld als burgemeester. In maart 1972 werd hij opgevolgd door Romain Van Vaerenbergh. De CVP kreeg de twee schepenen toegewezen: Wilfried Kiekens en Cyriel Kiekens (geen familiebanden). Als raadsleden voor de CVP fungeerden: Roger Sterck, Paul Van Rossen en Jozef D’Hondt. Wij merken ook op de monsterscore van uittredend burgemeester Frans De Man met 1062 voorkeurstemmen. De ontgoocheling in de VU-rangen was dan ook groot. De gekozen mandatarissen voor de Volksunie, die in de oppositie gedrongen werden waren: Frans De Man, Edgard Eeman, Maria Van der Meeren, Achiel Van Damme, Omer Baeyens en Flor Van der Straeten.

Enkele dagen na de verkiezing viel er een pamflet in de bus:

Burgemeester Gustaaf Meert

Burgem. Romain Van Vaerenbergh

'Denderhoutem: twaalf jaar achteruit !!!' met als hoofding: 'De teerling is geworpen, Denderhoutem zal de komende zes jaar bestuurd worden door de verliezers, CVP-PVV'.

Volgens onze gegevens kwam er geen antwoord van de geviseerde partijen. Hun taak was vooral de uitvoering van hun gedane beloften én de voorbereiding van de komende fusie.

Het werd een politiek gehakketak, vooral gedirigeerd uit Aalst en Brussel. Wat was het meest opportuun? Een zelfstandig Denderhoutem? Een fusie met Denderleeuw of met Ninove? Uiteindelijk werd het een samensmelting met Haaltert, Heldergem en Kerksken.

Zoals wij nu reeds een respectabel aantal jaren ervaren was de stap over "t ko ebrigsken" toch niet zo moeilijk!

Hans Sonck en Willy De Loose

Bronnen:

E.Huylebroek, 'Denderhoutem, door de eeuwen heen', Denderhoutem 2001

H.Sonck: persoonlijk archief gemeenteraadsverkiezingen

HAALTERT

Bij het ontstaan van het nieuwe België besliste de *'Voorlopige Regering van Belgenland'* de gemeenteraden in een definitieve vorm te gieten. Op 27 oktober 1830 vergaderden enkele vooraanstaanden onder voorzitterschap van Dominicus Benedictus Coppens voor de organisatie van de eerste gemeenteraadsverkiezingen te Haaltert. De vier hoogste belastingbetalers van de gemeente werden aangeduid als *'stemopnemers'*.

Lodewijk de Sadeleer, de grootvader van de latere senator en minister van Staat, Lodewijk de Sadeleer bekwam het hoogst aantal stemmen en werd aangewezen de burgemeestersjerp te omgorden. In 1848 werd onze gemeente bestuurd door burgemeester Lodewijk de Sadeleer, schepenen Jan Baptist Van Londersele en Jan Baptiste Schouppe en de gemeenteraadsleden: Dominicus Coppens, Franciscus De Smet, Jozef de Sadeleer, Jan Baptist Coppens, Benedictus Muylaert en Jozef Van den Steen. De liberaal Gustaaf Van Meldert, de latere burgemeester was secretaris en Karel Van Gutte gemeenteontvanger.

Burgemeester Gustaaf Van Meldert

Periode Van Meldert

Dit college en de daarop volgende tot 1860, waren éézijdig katholiek. Pas in 1860 gebeurde een omwenteling in de dorpspolitiek. Talrijke krantenknipsels leveren ons het bewijs van een bitterharde strijd tussen de katholieken en de opkomende liberale groep, onder het leiderschap van de industrieel Gustaaf Van Meldert (° Ninove, 14-09-1813). Hij bestuurde samen met zijn zus Pelagie een *'Fabrique de toile'* in de Stationsstraat (nu Vaney) en één in Aalst op de Grote Markt.

Eén feit is zeker, Van Meldert en zijn ploeg wisten van aanpakken want bij de verkiezing van 1860 behaalden zij de volstrekte meerderheid. Van Meldert was 43 jaar betrokken bij het bestuur van de gemeente, als secretaris en als burgemeester, wat normaal gezien een belangrijke inbreng van zijn visie zal teweeggebracht hebben.

Als voornaamste verwezenlijkingen noteren wij: afschaffing van de bedelarij in 1861, bouw van de gemeenteschool in 1863, bouw station te Haaltert in 1868, verplaatsing van het kerkhof van het Dorp naar de Houtmarkt in 1869, heropbouw van de afgebrande kerk in 1870, restauratie van de pastorie in 1874 en modernisering (*'bestening'*) van de buurtwegen in de periode 1861-1874.

De (stemgerechtigde) Haaltenaren (250) waren enthousiast over de bestuursploeg want ook de volgende verkiezingen behaalde de blauwe lijst Van Meldert de meerderheid. Hij bestuurde met zijn twee schepenen Jan Baptist De Saedeleer (geen verwante met de katholieke familie Baron de Sadeleer) en Egidius Van den Berghe samen met secretaris Frans Reynaert.

In de jaren 1870 haalde Van Meldert de voorpagina van de krant *'De Denderbode'* met een toen ophefmakend proces, in de volksmond *'het stontproces'* genoemd. (1)

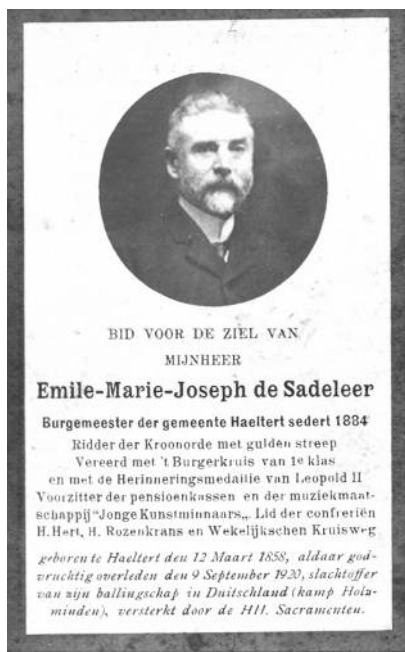
Deze negatieve reclame samen met andere onregelmatigheden, o.m. bij de samenstellingen van de kiezerslijsten brachten Van Meldert in ongunstig daglicht bij de kiezer. Kwam daarbij nog de stijgende populariteit van de familie de Sadeleer en de weg lag klaar voor een katholieke triomf in een tussentijds verkiezing voor de vervanging van zes raadsleden.

De katholieke kandidaten, Lodewijk de Sadeleer, Van den Steen, Coppens, Dehondt, Lauwereys en De Backer haalden het ten nadele van de liberalen Van Meldert, De Graeve, Arents, Van Houcke, Van den Berghe en Callebaut.

De Denderbode schreef: *De neergevelde vijand- Nu zal Haeltert gaen berleven, nu zullen broederlykheid, vrede en eendracht wederom gaen heersen tot meerdere bloei dezer schoone gemeente. Den uyt-slag is door negentienden der bevolking met eenen onbeschrijfelyken geestdrift toegejucht geweest.*

Periode de Sadeleer

Van 1880 tot 1884 omgorde Benedictus Roelants als dienstdoende burgemeester de sjerp en in 1884 werd hij opgevolgd door een neef van de vroegere burgemeester, Emiel de Sadeleer, amper 26 jaar en beheerder van de brouwerij *'De boomgaard'* (nu bibliotheek). Hij bleef 35 jaar aan het hoofd van onze gemeente. De katholieken behaalden 6 zetels (Emiel de Sadeleer, Sylvère Lauwereys, Désiré Dehondt, Jan Van den Steen, Jozef De Backer en Dominique Coppens. Als liberalen zetelden: Lodewijk De Rouck, Jozef Dierickx en Victor Muylaert.

Burgemeester Emiel de Sadeleer

In die periode mislukte een poging van kartelvorming *'avant la lettre'* met liberalen, socialisten en Daensisten.

Op het einde van de 19de eeuw beheerste de schoolstrijd de verkiezingen. Vanop de kansel werd er duchtig gepredikt tegen de vijanden van het katholiek onderwijs (lees: liberalen en socialisten).

In die periode probeerden ook de socialisten en de Roelanders (Daensisten) van de grond te komen, doch zonder enig resultaat. Alleen een Daensistische fanfare zag voor een korte periode het levenslicht, maar werd vlug van de kaart geveegd door de machtige katholieke fanfare *'De Jonge Kunstminnaars'* die in de gunst stond *"van alle deftige lieden van het dorp"*.

De katholieke partij behaalde de volstrekte meerderheid en burgemeester Emiel de Sadeleer kon zonder moeite zijn homogene ploeg samenstellen. Benoit Roelants en Philemon Van Londersele werden zijn schepenen. Door het overlijden van de liberaal-gezinde secretaris Frans Reynaert stelde de nieuwe ploeg Eduard Scheerlinck aan als nieuwe secretaris.

Stippen wij even aan dat tot 1900 de gemeenteraad vergaderde in de herberg *'Het kanton'* op de Hoogstraat. Begin 1900 hield men de vergaderingen *"gansch afzonderlijk en verwijderd van het drankbuis."*

In **1903** was er een sterkere liberale oppositie en na twee legislaturen deed Camiel De Graeve zijn intrede in de raad, samen met 10 katholieken: Emiel de Sadeleer, Désiré Dehondt en Philemon Van Londersele schepenen, Jozef De Backer, Arthur De Graeve, Raymond Van Cromphaut, Jan Van den Steen, Felix Van Landuyt, Benoit Roelants en Victor Coppens.

Na enkele jaren probleemloos besturen kwam *'De Grootte Oorlog'*. De bevolking ging harde jaren tegemoet. De beleidsploeg trachtte in de mate van het mogelijke te helpen. Een *'Nationaal Hulp- en Voedingscomiteit'* werd opgericht. De verantwoordelijken waren de onderpastoors Ronsse en Huybrecht en vier raadsleden. Vele malen kwamen zij onder vuur te liggen van de oppositie die hen beschuldigde van onregelmatigheden en *'bedrieglijk spel'* en dat *'men het rechtvaardige principe van vertegenwoordiging aller politieke denkvijsen toepasse. 't Moet uit zijn met het verfoeilijke geknoei 3 à 4 vertegenwoordigers eener zelfde familie te dulden in hetzelfde bestuur.'*

In het begin van de oorlog werd burgemeester de Sadeleer door de Aalsterse Kommendatur uit zijn functie ontzet. In 1917 werd hij aangehouden op verdenking van verraad en getransporteerd naar Duitsland. Geen van de schepenen was happig de Sadeleer op te volgen en uiteindelijk was Petrus Coppens (hoeve Coppens Brul-Muisstraat) bereid de moeilijke taak op zich te nemen. Hij bleek de geschikte persoonlijkheid, had een humaniora-diploma en had noties van de Franse en Duitse taal, dus ideaal om te onderhandelen met de bezetter.

Burgemeester de Sadeleer keerde na de oorlog geknakt terug uit ballingschap, oefende zijn taak nog een paar jaar uit en overleed in september 1920. Naar de komende gemeenteraadsverkiezingen in **1921** werd met spanning en onzekerheid uitgekeken. Voor de eerste maal werd het door de socialisten zo druk

---

bevochten principe *'één man, één stem'* toegepast en omdat ook voor de eerste maal bij de gemeenteraadsverkiezingen de vrouwen mochten deelnemen.

De campagne werd mede georkestreerd door senator en minister van State Louis baron de Sadeleer die zijn zoon Paul de politieke arena instuurde. Er werden 3 lijsten ingediend, een kartel (liberalen en een paar Daensisten), de katholieke lijst en een éénmanslijst 'Matthijs'. Deze laatste behaalde amper 9 stemmen en verdween zonder tromgeroffel van het politieke toneel.

De vrees voor de invoering van de nieuwe kieswet was niet ongegrond. Lijst 'De Graeve' (liberaal kartel) behaalde met 6 zetels de overwinning. Er kwam een einde aan 40 jaar katholieke volstreckte meerderheid.

De vreugde was op de Hoogstraat en in de Molenstraat (woonplaats van De Graeve en van Gustaaf Coppens) geweldig. Opnieuw een blauwe burgemeester, logischer wijze, aangezien het hoogste aantal voorkeurstemmen, zou dit Camiel De Graeve of Gustaaf Coppens worden. Helaas, er werd geen rekening gehouden met de visie van de invloedrijke pastoor Van der Mijsbruggen. Op een vergadering van de Katholieke Volkspartij was hij aanwezig en hij verklaarde onomwonden: *"het mag kosten wat het wil, maar De Graeve wordt geen burgemeester"*. Alles werd in het werk gesteld om te beletten dat de sjerp naar de liberalen ging. Ook een poging om de tweede kandidaat Gustaaf Coppens te laten benoemen liep op een sisser uit. Hier kan men op zijn minst enkele bedenkingen naar voor schuiven. Waarom werd geen liberaal aanvaard? Speelden hier 'andere' belangen een rol? Was de pastoor zo machtig dat hij de benoeming kon verhinderen?

Merkwaardig toch: op 28 september opende noch De Graeve, noch Coppens de gemeenteraadszitting, maar wel Charles Lauwereys. Er waren slechts 6 leden aanwezig. De katholieke groep, samen met de liberale kandidaat Gustaaf Coppens steunden de kandidatuur van kanthandelaar Charles Lauwereys. In het Haaltertse politieke wereldje was dit een donderslag bij klaarlichte dag. Dit onlogische feit werd zelfs door de Gouverneur opgemerkt en Coppens werd op het matje geroepen. Vele liberale kiezers voelden zich bedrogen door deze weinig fraaie stunt en hielden het voor bekeken. Het was meteen de doodsteek voor blauw.

In 1926 behaalde de lijst Lauwereys zonder problemen de volstreckte meerderheid met 8 raadsleden. De liberale lijst moest het stellen met 3 zetels. Voor de katholieke partij zetelden: burgemeester Charles Lauwereys, schepenen Dr Benoit Hendrickx en advocaat Paul de Sadeleer en Arthur Redant, Theofiel De Brouwer, Raymond Deleenheer, René Perreman, Jozef Raes raadsleden. De liberale oppositie bestond uit Camiel De Graeve, Cautaert en Aimé Roelandt. Het interbellum was een rustige periode, al waren er toch enkele politieke *'incidentjes'*. Enkele maanden na zijn aanstelling kreeg burgemeester Lauwereys het reeds aan de stok met de Oudstrijdersbond. De toegang tot de lokalen van de katholieke school werden hen geweigerd voor hun jaarlijkse herdenking van de wapenstilstand en er kwam maar geen schot in de plaatsing van het oorlogsmonument. Na heel wat gekibbel én pamfletten kwam het monument er, 16 jaar na het beëindigen van de oorlog en 12 jaar na de eerste beslissing om een monument te plaatsen.

De politieke verdeeldheid uitte zich ook op sportgebied, soms werd er duchtig *'getakkeled'*. De twee bestaande voetbalploegen, enerzijds de katholieke club *'Hooger-Op'* met hun lokaal bij Van Landuyt (*be kommisioëris*) op het dorpsplein en anderzijds de liberale *'Sinco'* lokaal bij Franciscus De Loose (*be Sizeloëzëns*), hoek Stationsstraat en Diepeweg vochten het regelmatig (letterlijk) met elkaar uit. Zelfs via de pers werden de spelers én de heet geblakerde supporters aangemaand de matches op een positieve manier te beleven: *'Aan Hooger-Op, wees kalm en bedaard. Toont schoon en treffend voetbalspel en laat u niet beïnvloeden door het publiek. En gij, supporters van de Sinco, gedraag u als welopgevoede sportmannen en legt u neer bij de beslissingen van de scheidsrechter.'*

De oprichting van beide ploegen ging met een politiek schandaal gepaard. Jozef De Graeve, stichtte de blauwe *'Sinco'*, die volgens hun statuten *'boven en buiten alle politiek stond'*. Het ere-voorzittersschap werd aan burgemeester Lauwereys aangeboden die zeer vereerd was. Helaas de politieke molen begon te draaien *'er werd gekonkeld en geploeterd, men legde loensche listen aan en smede helse plannen.'* Er werd een tweede club gesticht, katholiek geïnspireerd en de burgemeester kon niet anders dan zijn ontslag aanbieden bij de liberale Sinco. Onze onderpastoor deed ook zijn duit in het zakje, *'een jonge geestelijke was gedurig op den draf om spelers over te halen bij Hooger-Op te spelen. Hij, die beter zou*

doen de gewijde boeken in te studeeren, schold de mensen uit die hem wandelen zonden voor Liberaal. Hoe kleinzielig!

Na de vorige verkiezing kwam ook het socialisme overgewaaid naar Haaltert. Een opgerichte propagandaclub ronselde leden én militanten en probeerde een lijst samen te stellen voor de komende verkiezingen. Het partijlokaal kwam er op de Kattestraat bij Cyriel Roelandt (be Skelle). De partij organiseerde o.m. zangavonden in de zaal Dooremont (be Koetj) op de Achterstraat. Onze burgemeester kon maar toelating geven op voorwaarde 'dat er geen één liedje de goede zeden zou kwetsen'. Toch nam hij de onverstandige beslissing veldwachter Van Overwaelle ter plaatse te sturen om dit te controleren, wat uiteraard fel gecontesteerd werd.

Bij de verkiezingen van 1932 werden er drie lijsten gevormd, lijst nr. 1 socialisten met Van der Meulen als lijsttrekker, lijst nr. 2 liberalen met Jozef Van der Eecken en de katholieke lijst nr. 3 met uittredend burgemeester Charles Lauwereys.

De uitslag bracht geen ommekeer. De raad werd samengesteld uit: 7 katholieken (burgemeester Charles Lauwereys, Paul de Sadeleer en Theofiel De Brouwer werden schepenen- F. Van Cauwenbergh, Raymond Deleenheer, R. Perreman, Karel De Middeldeer; 3 liberalen: Jozef Van der Eecken, Denis Goeman en Philemon Daghuys en de socialist Alfons Van der Meulen, in 1938 opgevolgd door Cyriel Roelandt.

In de 30-tiger jaren ontwikkelde het culturele leven zich enorm. Naast de gevestigde fanfare, werden Davidsfonds, Vlaamse Toeristenbond, Sporenkomiteit, KAJ-VKAJ, Boerenjeugd, Toneelverenigingen e.a. gesticht en ontwikkelden zich gestaag.

Ook het beleid diende rekening te houden met de verzuchtingen van de leden van culturele verenigingen en dit leidde sporadisch tot botsing met het bestuur. Het college besliste tweetalige bordjes 'Ecole-

De katholieke verkozenen met 4^e van rechts uittredend burgemeester Charles Lauwereys, ernaast de nieuwe burgemeester baron de Sadeleer en uiterst rechts toekomstig burgemeester Arthur Vanderburcht.

School' te plaatsen aan de gemeenteschool op de Hoogstraat. Dit wekte een storm van protest en op initiatief van de culturele verenigingen werd de wet toegepast en de tweetalige bordjes verwijderd. De Vlaamsgezinde verenigingen (Df-VTB en Sporenkomiteit) met hun bezieler onderpastoor Jozef Van der Cruyssen lagen regelmatig in de clinch met de weinig Vlaams voelende burgemeester. Hij weigerde toelagen voor de 11-juliviering en voor Vlaamse cultuurverenigingen, bewerkte het vertrek van de té Vlaams voelende onderpastoor Van der Cruyssen en verbood (10 dagen vóór de manifestatie) de culturele verenigingen de jaarlijkse Guldensporenviering op het Dorpsplein te organiseren.

Uit de oppositie uitte men regelmatig kritiek op de toestand van het wegennet. Uit de krant: *'De toestand is zo slecht dat vreemde toeristen die met Sabena van Brussel naar Londen reizen en over Haaltert vliegen, vragen om een beetje te dalen om dat ne keer te zien. De kalseide is erbarmelijk slecht en er zijn putten als afgronden zo diep! Wij (liberalen) deden stappen bij de provinciale diensten om aan deze toestand een einde te stellen.'*

Het rommelde in Europa en de bevolking ging een droevige periode tegemoet. In 1938 organiseerde men nog gemeenteraadsverkiezingen en voor het eerst werden er vier lijsten ingediend. Lijst 1: socialisten met lijsttrekker Gustaaf Elskens, lijst 2: katholieken met Paul Baron de Sadeleer (ter vervanging van Charles Lauwereys, ontslagnemend), lijst 3: Vlaams Nationale Partij met Philemon Sterck en lijst 4: éénmanslijst Jozef Van der Meulen (communistisch getint). De liberale fractie was de grote afwezige.

Het werd een kiesstrijd met weinig animo, veel inwoners waren tevreden met het vertrek van Charles Lauwereys en hoopten op beterschap met baron de Sadeleer. De uitslag bracht geen verrassing. De katholieken behaalden 10 zetels en de socialisten één, zodat nieuwkomer Gustaaf Elskens een zitje kreeg.

Voor de meerderheid zetelden: Baron de Sadeleer, Raymond Deleenheer, Arthur Vanderburght, Alfons De Schrijver, Philemon Raes, Karel De Middelmeer, Jozef Roelants, Henry Meganck, Jozef De Rijck en Désiré Guns.

Deleenheer en Vanderburght werden de schepenen en Baron de Sadeleer, ondanks de kleinere score dan Raymond Deleenheer werd burgemeester. Zo kwam 18 jaar na het overlijden van zijn oom opnieuw een 'de Sadeleer' aan het hoofd van onze gemeente. Het moet gezegd dat baron de Sadeleer zijn prioriteiten in Brussel lagen zodat hij weinig aanwezig was te Haaltert. Het was zijn goede vriend Deleenheer die alle dagelijkse gemeentelijke problemen oploste. De briefwisseling toont ook aan dat de burgemeester het volste vertrouwen had in Deleenheer en weinig beslissingen werden genomen zonder goedkeuring van zijn schepen. Dit leidde soms tot hoogoplopende discussies in het schepencollege en hij schreef: *'...en als er geen goede vriendschap en verstandhouding beerst in het college, zal ik geen burgemeester kunnen blijven!'*

In juli 1939 was er de plechtige aanstelling van de nieuwe burgervader, met een prachtige stoet met 30 verschillende praalwagens en een massa volk. Wat gevreesd werd, werd werkelijkheid, op 10 mei 1940 brak WO II uit.

Op 11 april 1940 had de laatste gemeenteraadszitting plaats onder voorzitterschap van Baron de Sadeleer. Raymond Deleenheer werd aangesteld als dienstdoend burgemeester en het eerste document dat hij tekende op 10 mei was het bevel tot terugkeer naar hun eenheid van de militairen met vergunning.

In oktober 1940 diende Baron de Sadeleer zijn ontslag in als burgemeester en deed stappen bij de Secretaris-Generaal om Deleenheer aan te stellen *'wat de wens van de grote meerderheid van de bevolking was'*. De ontgoocheling van de Sadeleer was dan ook groot toen hij in het Staatsblad de benoeming zag van raadslid Karel De Middelmeer als nieuwe burgemeester.

Er gebeurde weinig op gemeentelijk vlak, de bevoorrading van de bevolking was de grote zorg van het college en van opgerichte diensten zoals de Rantsoeneringdienst, Parochiaal Hulpcomité en Winterhulp.

Op 1 juli 1943 werd De Middelmeer ontslagen door Secretaris-Generaal G. Romsée van het Ministerie van Binnenlandse zaken omdat *'hij te matig geoordeeld werd door het VNV'*

Op 15 juli volgde een nieuwe benoeming van Theo Van Driessche, NMBS-bediende in het station te Haaltert. De gemeenteraad kwam niet meer samen en burgemeester Van Driessche beredderde samen met schepenen Vanderburght en Sterck, en secretaris Jozef Scheerlinck de dringende zaken, het mag gezegd, vaak in zeer moeilijke omstandigheden. In deze bizarre tijden kon Haaltert zich gelukkig prijzen een beroep te kunnen doen op een persoonlijkheid als Van Driessche om het burgemeestersambt uit te oefenen. Zijn ambtstermijn waarover met veel lof gesproken werd door vriend en tegenstander, nam een einde op 3 september 1944 toen onze streek bevrijd werd.

Baron de Sadeleer omgorde opnieuw de sjerp en kon min of meer de orde handhaven. Er werd nogal lichtzinnig omgesprongen met begrippen zoals: schuld en onschuld. Gelukkig kon hij vlug een einde stellen aan de excessen.

De gemeenteraad vergaderde nog een paar maal voor de volgende gemeenteraadsverkiezingen op 24 november 1946. Ondertussen nam men nota van het ontslag van De Middeleer, die vervangen werd door Louis De Smet.

De na-oorlogse periode

Na de oorlog besteedde ons bestuur ook veel aandacht aan de opvang van honderden vluchtelingen, vooral uit de streek van Nederlands Limburg.

Een nieuwe factor bij de eerste na-oorlogse verkiezingen was de opkomst van de arbeidersbeweging. De macht van zelfstandigen, vrije beroepen en landbouwers werd gebroken en arbeiders eisten hun plaats op in het gemeentelijk beleid. De grote moeilijkheid bij de Christelijke Volkspartij was de samenstelling van een coherente lijst. Na heel wat heftige discussies (heren van het Groen Kruis -de ACW-burcht- bemoeiden zich zelfs met de zaak) kwam een aanvaardbare lijst uit de bus met 3 afgevaardigden voor het ACW. Een unicum te Haaltert!

De BWP (Belgische werkliedenpartij) en de Communistische partij kwamen op met een onvolledige lijst. Van liberale deelname nog geen spoor.

De verkiezing werd een succes voor de CVP met 9 verkozenen: Baron de Sadeleer, Paul De Loof, Gustaaf Cortvriendt, Arthur Vanderburgh, Henry Meganck, Raymond Deleenheer en de ACW'ers Petrus Braeckman, Célestin Roelandt, Jules De Meyer. Voor de BWP zetelden Alfons Van der Meulen en Van Damme.

Het aartsmoeilijke werk volgde nog: de samenstelling van het college. Vanderburgh voelde zich sterk met 673 voorkeurstemmen tegenover 323 voor de Sadeleer. Normaliter kwam de sjerp hem toe. De ACW-vleugel eiste met 3 verkozen één schepenzetel. Baron de Sadeleer wou het driemanschap de Sadeleer, Deleenheer, Vanderburgh behouden.

Na tumultueuze stemmingen werd Baron de Sadeleer opnieuw voorgesteld als burgemeester. Eerste schepen werd Raymond Deleenheer en tweede schepen Henry Meganck. Tijdens latere raadszittingen kwamen er nog hevige beschuldigingen van Vanderburgh aan het adres van de socialisten, die hij van woordbreuk beschuldigde.

Door het overlijden van Raymond Deleenheer in 1947 kreeg Vanderburgh dan toch nog de begeerde schepenzetel. Jozef Roelants kwam eveneens in de raad.

Het was geen geheim dat het schepencollege weinig gehoor gaf aan de verzuchtingen van de arbeidersvleugel. Bij de volgende verkiezingen werden hun eisen krachtiger. Het moest gedaan zijn met *'de knikkende knikkers'* en *'meer inspraak'* was de slogan. Het ACW kwam tot geen overeenkomst met de traditionele CVP lijst en zag het voor bekeken. Een nieuwe lijst, uitsluitend ACW-militanten kwam tot stand. Ook de liberalen kwamen terug in de arena zodat 4 lijsten ingediend werden voor de verkiezingen van **12 oktober 1952**. Lijst 1: BSP met Jozef Van der Meulen als lijsttrekker, lijst 2: CVP met Baron de Sadeleer, lijst 3: ACW met Jules De Meyer en lijst 4: Liberalen met Aimé Roelandt als kopman.

De verkiezingsuitslag was een enorme opdoffer voor de ACW-lijst, slechts één verkozen Jules De Meyer. De BSP kreeg eveneens één verkozen, Alice De Smaels. De liberale partij kon juichen, drie verkozenen: Roger Van Cauwenbergh, Arthur Van den Eeckhout en Aimé Roelandt (in de loop van de legislatuur kwam Gustaaf De Muyter in de raad door het overlijden van A. Roelandt in augustus 1956). De CVP haalde opnieuw de meerderheid met 6 zetels: Arthur Vanderburgh, Henry Meganck, Paul de Sadeleer, Jozef De Loose, Jozef Hendrickx en Albert Deleenheer. Ondanks de topscore van Vanderburgh (589 stemmen) werd Baron de Sadeleer (282 stemmen) voorgedragen als burgemeester. A. Vanderburgh werd 1ste schepen en H. Meganck 2de schepen.

Op **12 oktober 1958** vroegen de toenmalige traditionele partijen om de gunst van de kiezer. Lijst 1: BSP met boegbeeld Alice De Smaele, lijst 2: CVP met Baron Paul de Sadeleer en met 4 ACW kandidaten (het ACW waagde zich niet aan een herhaling van 1952 om met een aparte lijst naar de kiezer te gaan) en lijst 3: de liberale partij met Pierre Boon als lijsttrekker. De CVP behaalde met 8 verkozen leden een ruime meerderheid: Arthur Vanderburght, Paul de Sadeleer, Henry Meganck, Jozef Hendrickx en de 4 ACW'ers: Aimé Van Gijsegem, Armand Dierickx, Jules De Meyer, Roger Hutsebaut.

De liberalen leverden één zetel in en stuurden Pierre Boon en Roger Van Cauwenbergh naar de raad. De BSP behield het zitje van Alice De Smaels. Het werd een woelige regeringsperiode. Men speculeerde op een *'uitschakeling'* van Baron de Sadeleer voor het burgemeestersschap, het ACW zou samenpannen met de liberalen en eiste een schepenzetel. Het werd een woelige burgemeester- en schepenenverkiezing. Uiteindelijk werd Baron de Sadeleer nogmaals voorgedragen als burgemeester, Jules De Meyer en Henry Meganck werden schepenen Jozef Hendrickx hield het voor bekeken en gaf zijn ontslag. Frans Geeroms kwam in de raad. Er waren incidenten naar aanleiding van de oprichting van een Rijksbasisschool, onenigheden bij de aansluiting op het waternet, e.a.

De CVP-voorzitter Dr. Frits Muylaert werkte hard aan een *'open CVP'*, maar de tegenstellingen ACW'ers-conservatieven bleven. Vooral Aimé Van Gijsegem pleitte voor meer openheid en inspraak. Er kwam nog een wijziging in het bestuur: door het overlijden van Henry Meganck en op 20 juli 1960 kwam Albert Deleenheer in de raad en Arthur Vanderburght werd schepen.

In mei 1961 noteerde men het ontslag van burgemeester Baron de Sadeleer en Vanderburght kreeg voldoende stemmen achter zijn naam voor het burgemeestersambt en zag zijn droom in vervulling gaan. Deze periode werd soms smalend *'de dallekeperioede'* genoemd, heel wat straten kregen als nieuwe wegbedekking twee rijen dalstenen.

Oktober **1964**, de liberale partij kreeg een nieuwe naam 'Partij voor Vrijheid en Vooruitgang' en Haaltert kreeg een nieuwe partij: Gemeentebelangen. Deze groep was een samenstelling van hoofdzakelijk Vlaams-nationalisten (in 1960 werd een VU-afdeling opgericht) en enkele anderen, waarbij de vroegere CVP-kandidaten Aimé Van Gijsegem en Jozef De Loose opvielen.

Lijst 1: PVV met Alfons Van Cromphaut als lijsttrekker en nieuwkomer Willy Van der Eecken; lijst 2: CVP met Arthur Vanderburght, lijst 3: BSP met Louis Steeman als kopman en lijst 4: GB met Aimé Van Gijsegem als lijsttrekker.

De CVP leverde één zetel in. Werden verkozen: Arthur Vanderburght, nieuwkomer Desiré Allaer, Roger Hutsebaut, Frans Geeroms, Georges Deleenheer, Armand Dierickx en Jules De Meyer. De PVV kregen twee zetels: Alfons Van Cromphaut en Willy Van der Eecken. De BSP stuurde Alice De Smaels en GB kon slechts één zetel bemachtigen, Aimé Van Gijsegem.

Vanderburght behaalde het grootst aantal stemmen en werd voorgedragen als burgemeester. Armand Dierickx werd 1ste schepen en Georges Deleenheer 2de schepen.

Bij het begin van de legislatuur werd een urbanist aangesteld en een moderniseringsplan voor wegenwerken opgesteld. Het wegennet werd aangepast aan het steeds groeiend wegverkeer met weinig aandacht voor de zwakke weggebruiker en de nieuwe wijk 'Herenthout' kreeg vorm.

Bij de verkiezingen van **11 oktober 1970** had Haaltert recht op 13 raadsleden. De CVP kon een lijst samenstellen met evenredige vertegenwoordiging van de verschillende standen en een primus: ook de jeugd (Johan Troch en Luc Mertens, beiden 24 jaar) kreeg een kans mee te dingen naar een zitje.

Om de CVP-burcht te bekampen met één grote formatie, werd een kartel gevormd van de overige politieke fracties: *'Democraten 70'*. Er waren 5 PVV'ers, 4 VU'ers en 4 BSP kandidaten.

GB kon de verwachtingen niet inlossen, zij behaalden slechts 5 zetels: Herman Vermeulen en Frans Neerincx (VU), Van Cromphaut en Van Durme (PVV) en Alice De Smaele (BSP).

De CVP stuurde Georges Deleenheer, Arthur Vanderburght, Desiré Allaer, Angèle Van den Steen, Jules De Meyer, Frans Geeroms, Johan Troch en Armand Dierickx.

Door het zeer hoge stemmen van Deleenheer (1293) eiste deze het burgemeesterschap op ten nadele van Vanderburgh. Er volgde een episode van scheldpartijen, verdachtmakingen e.d. Op jaarmarkt Haaltert werd de knoop doorgemaakt en Deleenheer werd voorgesteld voor het burgemeestersambt (kreeg 6 CVP-stemmen en 2 stemmen van GB).

De schepenenambten waren voor: 1ste schepenen Desiré Allaer, 2de schepenen Armand Dierickx en 3de schepenen werd Frans Geeroms.

Een ontgoochelde Vanderburgh verscheen nog op één raadszitting en verdween van het politieke toneel.

Het door de oppositie beloofde *Meer informatie* (vooral door de VU) bleek geen ijdel woord. Enkele weken na de installatie van de raad kwamen zij op de proppen met het informatiebladje *Nieuws uit de Gemeenteraad*. De werkzaamheden van het college werden op de voet gevolgd door de twee jonge geïnteresseerde politici Herman Vermeulen (ook Provincieraadslid) en Frans Neerinckx. Beide raadsleden bestudeerden de dossiers grondig en vertolkten de oppositierol op een overtuigende wijze.

De laatste legislatuur voor de fusie werden gekenmerkt door:

- verdere modernisering van het wegennet
- het falen bij de verwezenlijking van een cultureel centrum (plannen werden gemaakt en in 1973 startte reeds onteigeningsprocedures, helaas *onvoorziene omstandigheden* maakten een einde aan dit mooie project tot groot ongenoegen van de culturele sector.
- aankoop van Warandegebouw en park (20 juni 1974). Door onderhandelingen van burgemeester Deleenheer met familie de Sadeleer kwam dit prachtige domein in het bezit van de gemeente.
- verkoop van het voormalig gemeentehuis op de Hoogstraat. Gemeentebestuur en/of instellingen lieten de kans onbenut om een uniek gebouw (misschien wel het mooiste) te redden.
- voorbereidingen voor de nakende fusie. Hevig protest volgde naar aanleiding van de eerste plannen om naast een *Groot-Aalst* eveneens een *Groot-Denderleeuw* te vormen met...Haaltert. Uiteindelijk werd beslist de huidige fusie door te voeren.

vlr: schepenen Desiré Allaer, de cineast van de promotiefilm Haaltert, schepenen Armand Dierickx en burgemeester Georges Deleenheer

Bron: DE LOOSE W., 'Haaltert, bijdrage tot het politieke en sociale leven, 1830-1976', HK Haaltert, 1995

Inleiding

Tot en met de onafhankelijkheid werd in Heldergem het politieke leven grotendeels beheerst door een viertal families: De Swaef, d'Haeseleer, Anthoenis en Schouppe, die ook na 1830 nog talrijke burgemeesters zouden leveren. Voor wat de 18de eeuw betreft, mogen wij daar de naam Buyse aan toevoegen: zij leverden niet minder dan 3 burgemeesters en lieten een belangrijk familiearchief na. De hoeve van de familie Buyse situeerde zich in Hoom. Grootscheepse daden waren en niet te vermelden.

Aan de dorpingen werd gevraagd om de wegen begaanbaar te houden, en wie dat niet deed *'den deivel de zal hem trekken bij zijnen slinken voet'*

In het begin van de 19de eeuw werd het burgemeesterschap enkele keren waargenomen door de familie De Ruddere. Ook zij leverden 3 burgemeesters: in **1808** Mathias, 4 jaar later K-J. en in **1828** Mathieu De Ruddere. Het moderniseren van de wegen stond ook regelmatig op het programma (niets nieuws onder de zon, dus). Vooral aan de invalswegen werd de nodige aandacht besteed: zo werd een stuk boomgaard geruimd met gemeentegrond omdat dit *'de weg aan de Leystraat tot den weg naar Aygem eene behoorlijke breedte zal kunnen geven'*.

De vooroorlogse situatie

Kort na het ontstaan van Heldergem op 23 november 1830 was de Heldergermse raad samengesteld. Constant Schoupe werd burgemeester en Jan-Baptist De Swaef en Pieter Antoon Antheunis waren de schepenen. Samen met Jan-Baptist De Vuyst, Paul Jozef D'Haeseleer, Livinius Goeman en Jan De Coninck vormden zij de eerste Heldergermse gemeenteraad. Einde 1834 rommelde het reeds in de gemeente. Er waren vooreerst de problemen met secretaris Désire Milo. Deze weigerde de taken van zijn opdrachtgevers uit te voeren en riep in het bijzijn van verschillende getuigen *'Ik schijf de regentie van Heldergem uit!*'. Op 5 december werd deze wispelturige figuur uit zijn ambt ontzet en stelde de raad Albien Torrekens aan als nieuwe secretaris. Ook de burgemeester kwam onder vuur te liggen. Hem werd gesjoemel met gemeentegelden aangewreven voor kasseiwerken die nooit werden uitgevoerd.

HELDERGEM

Van 1847 tot 1860 werd De Swaef burgemeester. In zijn eerste ambtsjaar heerste er een dramatische toestand in de gemeente *'de toestand der werkende klasse is op dit ogenblik bedroevend en als de situatie niet verbetert zal er tijdens de komende wintermaanden nog meer armoede geleden worden dan de vorige jaren'*. Vele dorpsgenoten werden bovendien getroffen door de typhus, in die mate dat de financiële middelen van het 'Armenbestuur' (de voorloper van het OCMW) ontoereikend waren, en de gemeente een aantal bomen verkocht om de grootste nood te ledigen. Het zal trouwens deze armoede zijn, die een aantal Heldergermnaren aanzet om de campagne te gaan doen in het noorden van Frankrijk, of hun geluk te beproeven aan het andere eind van de oceaan

Op 7 juli 1872 schreef de de Denderbode: *'Katholieke zegepraal te Heldergerm. Onze gemeente is sedert 18 jaren door eenen liberalen gemeenteraad bestuurd. Van dit liberaal juk moede zijnde is zij eindelijk uit haar sluimering opgestaan en heeft zij op 1 juli de liberale overheden wandelen gezonden'* Mede aan de oorzaak van deze overwinning zou het feit zijn dat de onderpastoor 's avonds op weg naar een zieke door *"vijf liberale uilen van Nederhasselt"* bespot en beledigd werd. Feit is dat gedurende honderd jaar de strijd tussen liberalen en katholieken in Heldergerm, zoals ook in andere dorpen, vaak op het scherp van de snee zou gevoerd worden, met soms desastreuze gevolgen voor de betrokkenen.

Op 7 juli 1872 schreef de de Denderbode: *'Katholieke zegepraal te Heldergerm. Onze gemeente is sedert 18 jaren door eenen liberalen gemeenteraad bestuurd. Van dit liberaal juk moede zijnde is zij eindelijk uit haar sluimering opgestaan en heeft zij op 1 juli de liberale overheden wandelen gezonden'* Mede aan de oorzaak van deze overwinning zou het feit zijn dat de onderpastoor 's avonds op weg naar een zieke door *"vijf liberale uilen van Nederhasselt"* bespot en beledigd werd. Feit is dat gedurende honderd jaar de strijd tussen liberalen en katholieken in Heldergerm, zoals ook in andere dorpen, vaak op het scherp van de snee zou gevoerd worden, met soms desastreuze gevolgen voor de betrokkenen.

In 1887 was er een tussentijdse verkiezing en twee lijsten werden ingediend. Een groot aantal ongeldige briefjes (22 op 69) was een aanleiding voor Pieter Frans De Swaef om een klachtenbrief naar de Gouverneur te sturen. De Swaef veronderstelde dat een aantal briefjes ten onrechte waren afgekeurd *'bij zoverre dat de lijst van Antheunis tot de volstreckte meerderheid zou komen en er geen ballotering (herstemming) zou moeten gebeuren'*. Bovendien was er de merkwaardige houding van de secretaris, die de pakken met kiesbriefjes mee naar huis nam, in plaats van ze te bewaren in het gemeentehuis. De klacht werd echter te licht bevonden en de resultaten werden aanvaard: Antheunis, De Swaef, D'Haeseleer en Cooreman werden verkozen.

Met het oog op de verkiezingen van 1895 kwamen de propagandisten hun ideeën in de herbergen verkondigen. Afhankelijk van het feit of de overtuiging van de spreker overeenstemde met die van de verslaggever was de meeting een overdonderend succes of een zielige bedoening. In een lang artikel trok de katholieke Denderbode van leer tegen de Daensisten, die *'christelijke volksfoppers'* werden genoemd. Toen bij Benoit de Pauw een Brusselaar zijn betoog hield, kwam er tegenspraak van een Heldergerenaar, maar die werd uitgejouwd. De spreker had het peil van het katholiek onderwijs op de korrel genomen, wat volgens de verslaggever bewees dat de spreker van *'liberalen bloede was die het schaapskleed der christene volkspartij heeft aangetrokken'*. De week voordien was er bij Ph. Braeckman al een spreker geweest, maar *'die heer dief ten minste openlijk bekennen dat hij liberaal was'*. De krant riep verder op om eindelijk wakker te schieten en *'het katholieke gevoel'* weer aan te wakkeren. Er waren 197 stemmers die 331 briefjes deponeerden en blijkbaar had de oproep in De Denderbode succes want *'De jonge katholieken'* behaalden de volstreckte meerderheid. Antheunis behaalde het grootste aantal stemmen (185) maar zijn partijgenoot Jan-Baptist De Swaef kreeg de gemeentesjerp. Bij zijn inhuldiging op 23 februari waren er feestelijkheden met een stoet en een vuurwerk op de Mottendries.

Begin 1900 werd vanuit de provincie gevraagd om raadszalen te scheiden van herbergen. Dit was gemakkelijker gezegd dan gedaan, want Heldergerm was allesbehalve kapitaalkrchtig, en niemand zag er graten in om bij wed. De Swaef (het vroegere café aan de kerk, nu fotografie E. De Neve) te blijven vergaderen. Uiteindelijk werd er onder druk van de provincie toch voor geopteerd om een nieuw gemeentehuis te bouwen, met een lening van 4000 fr.

Ook rond de installatie en opening van herbergen was men het regelmatig oneens. Vooral tijdens de kermis werd er nogal eens herrie geschopt, en men besloot een gemeentelijk reglement te maken om de misbruiken te beteugelen. Zo moesten de herbergen dicht om 9 's avonds in de winter en om 10 uur in de zomer, en werd *'tuischen'* (gokspelen) verboden.

In **1903**, nog tijdens de periode van het meervoudig stemrecht, ging het er opnieuw hevig aan toe. De lijst nummer 1, het *'catholiek comiteit van Heldergem'* met burg. De Swaef op de derde plaats, bracht een manifest uit, waarbij zij de tegenpartij spotnamen gaf, en hun programma in 11 punten uiteen zette. Zo zou men stoppen *'met smullen en dineetjes geven, kassei leggen, het geld echt aan de armen geven, voor degelijk godsdienstonderwijs zorgen, geen duur gemeentehuis bouwen, de schoolmeester geen opslag geven en zijn woning niet vergroten, maar wel de pastorie, en zich verzetten tegen de misbruiken'*. In een tweede pamflet trokken zij alle registers open. Zij spraken vooral de Fransmannen aan, en beloofden die werk in eigen streek, en werkten ook op het gemoed van de christenen, door hen te laten stemmen volgens hun geweten. De tactiek had succes, want de lijst behaalde de absolute meerderheid. De Daensisten kregen, in tegenstelling tot de omringende gemeenten, moeilijk vaste voet, en werden door de katholieke pers er smalend van langs gegeven.

Een paar jaar later, in **1907** mengde pastoor Bonner zich zelfs in de discussie, hoewel hij op dat moment al aangesteld was in Oudegem. Hij stuurde een rondschrijven waarin hij aanmaande om niet voor lijst nr 2 te stemmen, maar het viertal Emiel Baeten (229 stemmen), Henri De Swaef (237), Frans Pardaens (204) en Bernard Thijs (208) won het pleit. Wij laten hier het document voor zichzelf spreken

Ook de nationale thema's lieten Heldergem niet helemaal onberoerd. Op plaatselijke meetings brachten zij het programma voor de nationale verkiezingen aan de man. Zo ook in 1911 in de Klok rechter de kerk, waar de katholieken opnieuw hun stellingen verkondigden voor boer en werkmans, en opnieuw van leer trokken tegen de Daensisten. Het geheel werd opgeluisterd met katholieke strijdlie-deren, en de verslaggever noteerde *'de mannen van Heldergem gingen bijkans vechten voor de liedjes-teksten en zongen mee dat de muren daverden... Daar woont een vurig en geestdriftig volk, vol geloof en iever voor 't katholiek'*

In **1921** werden voor het eerst in de politieke geschiedenis van de gemeente 3 lijsten ingediend, waarvan twee onvolledig. Elke lijst kreeg een vertegenwoordiging in de raad met Hector Baeten, Donaat De Troyer, Alfons De Cooman, Victor D'Haeseleer, Remy Verleysen, Placide Van Cauter, Petrus Van Den Neucker, Leo Hespeels en Gustaaf Jacobs. Victor D'Haeseleer werd burgemeester.

Het jaar daarop werd de aanleg van het elektriciteitsnet goedgekeurd. Het prijskaartje voor de aanleg bedroeg na een eerste uitbreiding 93 747,50 fr

Vindingrijkheid bleef troef in de manier waarop men de tegenstander een hak probeerde te zetten. Zo weigerde in **1926** de voorzitter van het kiescollege een lijst omdat de kandidaten van lijst 2 hun naam naast een getypte tekst hadden geplaatst en niet eigenhandig hadden getekend. Er was dus slechts één lijst en alle kandidaten waren automatisch verkozen. De tegenpartij liet het echter hier niet bij en stuurde een verklaring van Jozef De Vulder naar minister Jaspar waarbij het bedrog werd bevestigd.

Op 15 december verscheen in het Staatsblad de mededeling dat de verkiezingen moesten worden overgedaan, volgens de volksvrienden het bewijs *'dat er hier kwaden wil in 't spel was... Men had begrepen dat konkelfoes en volksfopperij hier de baas hadden gespeeld'*.

'De Ware Volksvrienden' kwamen in **1932** op met een scheurlijst, de lijst van Petrus Callebaut - Pieje kaffee genoemd. Zij hadden twee verkozenen: Petrus Callebaut zelf (als plaatsvervanger van kopman Alfons De Cooman, die niet mocht zetelen omdat zijn broer op een concurrerende lijst verkozen was)

en Cyriel Lievens. Emiel Cooreman, had zelfs een gedicht gemaakt om de draak te steken met de tegenstrevers. De integrale tekst ervan (11 strofen) vindt u in het boek over Helderger. De traditionele kandidatenlijst (nr1) werd aangevoerd door Frederik Raes, Doctor in Letteren en Wijsbegeerte, geboren in Helderger op 3 mei 1865. Naast zijn functie als lesgever en zijn politieke bezigheden, hield hij ervan om te filosoferen, vooral over de problemen die de arbeiders aanbelangden. Hij publiceerde eens studie, waarin hij zowel het socialisme als het kapitalisme op de korrel nam, en die een goede pers kreeg, en zelfs in het Frans werd vertaald.

Allerbeste vrienden

Uw eerwaarde Heer Pastoor tracht natuurlijk den onvermijdelijken strijd tegen den ondankbaarsten der Burgemeesters uit te stellen zoolang mogelijk. De Burgemeester maakt er misbruik van om hem eenen vlassenbaard aan te doen en voor den gemeenteraad vier leden te doen krijgen van dewelke niet eene het minste katholieke vertrouwen verdient. Het is gekend van alle katholieke overheden dat Emile Baeten en Thijs in alle omstandigheden tegen de katholieken gestemd en gewerkt hebben.

Het is ook goed gekend dat Emile Baeten sedert lang in kennis is met Leontine De Klerck. Dat vader Baeten dit huwelijk heeft tegen gehouden, dat hij hem eene positie geweigerd heeft om dit huwelijk onmogelijk te maken. Maar nu is vader Baeten overleden en zijne zoon heeft nu zijne positie. Deze kan nu doen wat hij zoolang heeft betracht. Moest er dan een ongeluk overkomen aan uwen onderwijzer, Mr. Jozef Corten, wiens gezondheid soms bedenkelijk is, dan zou weer voor Helderger het gevaar oprijzen van in de banden der Klercken te vallen. Welnu, gij weet al wat wij te samen op bevel van onze geestelijke overheid moeten doen hebben om Helderger te verlossen. Emile Baeten mag dus hoegenaamd niet gekozen worden. Er is maar eenen middel om dit te beletten: dit is te stemmen met eenen dop boven de lijst n° 1.

Immers Emile Baeten zal voorzeker de meeste stemmen hebben van gansch zijnen lijst. Indien er iemand van dien lijst gekozen is, zal hij het zijn. Er moet dus gekozen worden voor gansch den lijst Van den Neucker-Bontinck, die volgens hem te veel klerikaal, te veel priesterachtig zijn. Hij zou eenen gemeenteraad willen naar zijnen leest. 't Is te zeggen een raad waar alle leden altijd bereid zijn tegen de priesters op te komen, telkens zijn grillen of zijne intresten het vragen. Hij toont zich een Swaef, gelijk de Swaeven het geweest zijn ten allen tijde. Dit weet gij allen nog beter dan ik.

Charles van Boven is ook een goeden natuur van eenen jongen, ik heb ondervonden dat hij zelfs niet zou aarzelen zich voor de priesters in gevaar te stellen. Domien Vonck is nu oud geworden en wijs, in de laatste tijd heeft hij zelfs groote diensten bewezen aan de katholieke zaak. Hij heeft ten andere eene talrijke familie en kan vele stemmen voor onze lijst bijbrengen.

Het groot geloof der familie... kennende (alle families wijk Mottenboek kregen deze brief in de bus) hoop ik dus dat gij allen en al uw vrienden van den Mottenboek als een man zult stemmen voor den lijst n° 1 van Bontinck - Van den Neucker enz. zonder te mengen of te panacheeren. Doet dus nog eens de katholieke kerk zegeprelen en ontvang mijn hartelijke groeten.

H. Bonner

Audegem den 15 Oct 1907

Pastoor van Audegem

(authentiek document – transcriptie R. De Troyer)

Ondanks bezwaar over de slordige werkwijze van kiesvoorzitter Corten, zetelde Raes voor de eerste maal als burgervader.

Zij erfden een rampzalige financiële toestand, en om hun spaarzaamheid aan te tonen werden de burgemeestersvergoeding verminderd van 200 naar 20 fr, die van de schepenen van 80 naar 10 fr, en de zitpenningen voor de raadsleden afgeschaft. Tijdens de legislatuur investeerde men vooral in de modernisering van de Heldergerstraat en de Hoomstraat, de pastorij en de school.

Dat Helderger een Fransmansdorp was, is ondertussen genoegzaam geweten. Toen de Waalse minister Delattre maatregelen nam i.v.m. de werkloosheidsvergoeding en het afschaffen van de wachtdagen en het seizoensinkomen als vast inkomen, kwamen vele honderden naar Helderger afgezakt. Signaal, het blad van het Vlaams Nationaal Syndicaat noemde het in 1936 een 'monsterbetoging'. Het berichtte: 'De Fransmansch marcheerden achter de zwarte noodvlag in de Fransmansburcht Helderger. De optocht was een macht! 't Weer was doodziek, alle veldpaden en wegen herschapen in modderpoelen, een dooidag na een vorstperiode, maar niets, geen kracht kon den harde strijder weerhouden'

1938 werd het roemloze einde van Frederik Raes. Hij had de schulden afbetaald, de wegen verbeterd, en de school hersteld, maar kondigde ook aan dat hij meer tijd wou spenderen aan vrouw en kind te Menen. Dit werd door de oppositie gretig aangegrepen, en het was Gaston Baeten die de meeste stemmen haalde en burgemeester werd. Frederik Raes kon zijn ontgoocheling moeilijk wegsteken en schreef een pamflet aan alle inwoners

: *In 1932 gaven de kiezers mij 79 naamstemmen en na zes jaar honderden een dienst bewezen te hebben, ziehier mijn loon: 87 naamstemmen! Ik heb kunnen vaststellen hoe weinigen aan 'een demikunnen weerstand bieden en herinneringen aan bewezen diensten hoog houden'.*

Tijdens de oorlogsperiode werden door een beslissing van de secretaris-generaal van het Ministerie van Binnenlandse zaken de gemeenteraad gehouden zonder raadsleden. In de schaarse zittingen zetelde het driemanschap burg. Gaston Baeten, schepenen Jozef De Feyter, en Odilon Van Buggenhout, samen met de gemeentesecretaris Nachtegael. Na de doortocht van de geallieerden werd de vroegere gemeenteraad opnieuw geïnstalleerd, in afwachting van nieuwe verkiezingen.

De na-oorlogse periode

In deze eerste naoorlogse verkiezingen kregen we opnieuw twee partijen: Frederik Raes kon nog overtuigd worden om aan het roer van de katholieken te staan, en de liberalen paktten uit met een nieuwe lijst en een nieuwe naam – Gemeentebelangen – met als kopman de landbouwer Aimé van Cauter uit Hoom. Ook al haalde Urbain de Cooman 141 stemmen, dankzij de 100 lijststemmen kon Van Cauter de burgemeestersjerp omdoen. Gerard De Vos fungeerde als interim-gemeentesecretaris, een functie die hij nadien nog jarenlang zou waarnemen

Burgemeester Frederik Raes

In 1952 was er zelfs geen kiezing, om de eenvoudige reden dat er zelfs geen tegenkandidaten waren. Met de intellectuele kwaliteiten was het wel soms anders gesteld: bepaalde gemeenteraadsleden konden zelfs met moeite hun naam zetten, maar ook dat weerspiegelde de realiteit van die dag. Tot dan waren er verschillende bewoners die op hun hele leven Heldergem nauwelijks verlieten. Het was pas na de oorlog dat wegens de toenemende afstand tussen wonen en werken, de emancipatie van de vrouw en de democratisering van bestuur en onderwijs, het scholingspijl gestadig zou aangroeien. Tijdens deze legislatuur deed ook de laatste veldwachter van Heldergem zijn intrede: in 1954 naam Theofiel De Cooman de fakkel over van Lucien Hendrickx.

In 1958 werd toch een CVP-lijst samengesteld o.l.v. Jozef de Feyter, die er bijna in slaagden Gemeentebelangen te wippen. De burgemeester maakte zich echter sterk over de tevredenheid van de bevolking want *'12 jaar geleden...was onze gemeente, rechttuit gezegd een sukkeldorpje, met een ingestorte pastorie, binnenwegen en veldwegeltjes als echte rotswegen en modderpoelen, een bouwvallig schoolhuis en barakken van scholen, een kerkstoren uitbrokkelend bij het minste windje, een omgebouwd kolenhok als gemeentehuis en ... een dorp met schuld op de rug'*. Dit alles zou volgens de burgemeester verleden tijd zijn, en dat met een gemeentebelasting die nergens zo laag was. De kiezer gaf hem gelijk, en quasi dezelfde ploeg, met Urbain De Cooman en Kamiel Impens nog steeds als schepenen, werd aangesteld. Toch vertegenwoordigden nu ook vier CVP-ers de katholieke Heldergeren, al was hen het droeve lot van de oppositie beschoren.

1964 was een verkiezingsjaar waar de dorpspolitiek zich van zijn smalste kant liet zien: van alle kanten werden er pamfletten op de inwoners van Heldergem losgelaten, waarbij men af en toe ook de man, en niet de bal speelde. Vooral onderwijzer Remi De Rijck lag behoorlijk in de clinch met zijn rivalen. Het was immers de droeve geschiedenis van het gemeentelijk onderwijs in Heldergem, dat het jarenlang werd tegengewerkt door haar eigen gemeentebestuur, wegens duidelijke verschillen in politieke kleur. Hij verwijt het gemeentebestuur dan ook *'hun laksheid gedurende 18 jaar beleid, laffe middelen gebruikt bij de benoeming van de veldwachter, weigeren van de waterleiding, tegenwerking van het onderwijs, omkoperij voor biefstukken en twee bakken Wiels, verwaarlozing van de pastorie'*. Het antwoord kwam prompt *'Beste mensen van Heldergem, lach nu eens gemoedelijk om de prietpraat van DRR (De Rijck Remi, nvdr), doch schenk uw vertrouwen aan ernstige bekwame mannen welke steeds op de bres gestaan hebben voor iedereen, onpartijdig, met slechts één doel: het belang van de gemeente Heldergem te dienen'*.

De katholieken legden opnieuw het loodje, met toch een opmerkelijk hoge score voor Ernest De Cock en Kamiel Danckaert, die elk boven de 200 stemmen uitkwamen. Bij het overlijden van burgemeester van Cauter in 1967 werd Urbain De Cooman benoemd als burgemeester. Hij zou de laatste burgemeester van Heldergerm zijn.

Wie dacht dat hiermee het verhaal van Heldergerm af was, rekt zonder de verkiezingen van 1970. Was tot hiertoe in ons landelijke dorp het politiek verhaal er een geweest van de 'bokken' en de 'schapen', dan kwam daar, ver na de ontwikkelingen in de nationale politiek, nu ook verandering in. Niet minder dan vier lijsten dienden zich aan.

Lijst nr 1 Gemeentebelangen kreeg met Urbain De Cooman, Kamiel Impens en Florent Lievens de steun van liberaal volksvertegenwoordiger Louis D'Haeseleer. Lijst nr 2 was met Albert Van Herreweghen, Kamiel Danckaert en Alfons Temmerman een geduchte katholieke tegenpool. Voor het

Inhaling van burgemeester Van Cauter

eerste deed de socialistische partij haar intrede in Heldergerm met Henri Andries, Etienne Schouppe en Roger Van Malder als lijstaanvoerders. De sterk VU-getinte lijst Volksbelangen had Ernest De Cock, Herwig Pevernagie en Jean Andries bovenaan het lijstje staan. Daar waar de laatste twee partijen zich voornamelijk beperkten tot hun politieke manifesten, vlogen de CVP en de GB bijna elkaar in de haren. Consternatie alom toen een zekere 'meneer resultaat' een ophefmakend pamflet verspreidde, waarin hij in niet mis te verstane bewoordingen de burgemeester van Heldergerm in zijn hemd zette, en een eerder bericht van de burgemeester trachtte te ontcrachten.

Het mocht opnieuw niet baten, want Gemeentebelangen haalde opnieuw de volstrekte meerderheid en kreeg de volgende vijf verkozenen: Urbain De Cooman, (burgemeester), Albert Moreels, Florent Lievens (schepenen), Raf Van Cauter en Nestor Capelleman. De CVP kreeg 2 mandatarissen: Albert Van Herreweghe en Kamiel Danckaert. Ernest De Cock mocht zetelen voor Volksbelangen en Henri Andries voor de SP. De fusie zou een einde maken aan jaren van dorpspolitiek, maar het gehacketak tussen de twee grote politieke families zou niet verdwijnen. De fusie werd een onnatuurlijke geboorte met jarenlange naweeën te Heldergerm. Daar waar het de oorspronkelijke betrcchting was om de gemeenteraadsleden evenredig te verdelen over de verschillende fusiegemeenten, kwam daar in de praktijk weinig van terecht.

Als slotbeschouwing willen wij even peilen naar een paar oorzaken hiervan. Als eerste is er het beperkt aantal inwoners. Met 1600 inwoners op een totaal van 18000 heeft Heldergerm uiteraard weinig in de pap te brokken en is het, eerlijk gezegd, electoraal niet bijzonder interessant. Komt daarbij nog dat Heldergerm zelf reeds jarenlang zelf politiek verdeeld was (zie eerder), en dat de familie met de grootste politieke aanhang zelf in het bestuur zat. Dit weerhield heel wat Heldergermnaren om openlijk kritiek te leveren op het gemeentebestuur, een begrijpelijke en menselijke reactie. Wanneer we wat dieper gaan graven vinden we toch nog een paar oorzaken die niet met de politiek zijn verbonden. Zo is er de positie van Heldergerm aan de periferie van de fusie. Het is het dorp met de grootste afstand tot het centrum van Haaltert, en hoe verder je woont, hoe minder de betrokkenheid is. De laatste oorzaak is o.i. echter de voornaamste, en is wat wij zouden willen noemen het gebrek aan sociologische affiniteit met Haaltert, in mentaal: wij voelen ons niet verwant. Bij de fusie, die vaak en politieke koehandel was, heeft men niet overal rekening gehouden met de eigenheid van de dorpen, vaak gebonden aan historische en sociologische elementen, die zich uiten op tal van vlakken. Zo was Heldergerm zowel religieus als rechterlijk vaak verbonden met Aaigem, waar het qua mentaliteit en bevolkingsindeling het sterkste bij aansloot. Ons postkantoor was op Aaigem, een groot gedeelte ging naar Burst naar de trein, .. en trok dus de andere kant op. Bovendien is de volksmentaliteit in de vier deelgemeenten toch wel

---

enigszins anders. Haaltert heeft daarbij een centrumfunctie en had destijds al belangrijke gezagsdragers, waarbij de aanwezigheid van het station gezorgd heeft voor een belangrijke inwonersconcentratie. Denderhoutem is altijd al een gemeenschap geweest die vrij zelfstandig was en inmenging van buitenaf niet zag zitten, en Kerksken heeft o.a. door de aanwezigheid van de fabriek toch ook wel een ander karakter dan Heldergem. Als gewezen fransmansdorp bleef het met de pendelarbeid immers diezelfde functie verrichten na WO II. Zowel autochtonen als inwijkelingen moesten voor arbeid buiten het dorp, en de mentaliteit van underdog bleef er altijd een beetje inzitten.

Meteen verklaart dit ook waarom Heldergem zo weinig reageerde in de afgelopen decennia wanneer het op het verdelen van de koek aankwam: men was er niet bij, en er kwamen weinig signalen dat het de verkeerde kant op ging. De laatste jaren kwam ook hier gelukkig verandering in. N.a.v. de verkoop van de oude gemeenteschool en de nakende verdwijning van het speelplein, sloegen een aantal Heldergemners de handen in elkaar en er werd een dorpsraad opgericht. Waar in het begin de toon uiteraard opposiet was, groeide stilaan de erkenning en wederzijds respect. De politieke verantwoordelijken van Groot-Haaltert begrepen het signaal, en er ontstond een constructieve samenwerking met het gemeentebestuur. Er is dus hoop voor de toekomst

William Minnaert en Roger De Troyer

- 1-RAR, Inv. Nr 231, nr.30
- 2-De Volksstem, 26 maart 1912
- 3-Verkiezingspamflet
- 4-Minnaert W., e.a. Bijdrage tot de geschiedenis van Heldergem, HK Haaltert, 1996, p.167-169
- 5-Signaal, 16 februari 1936
- 6-Minnaert W., Deel VIII, p.232 e.v

Burgemeester Gaston Baeten

Schepen Lievens en burgemeester De Cooman

KERKSKEN

Een moeilijk begin...

Kerksken kende als zelfstandige gemeente maar een kort bestaan van 175 jaar. Tot het einde van de 18de eeuw was het samengevoegd met Haaltert. Na de staatsgreep van Napoleon op 9 november 1799, stelde hij de gemeentelijke autonomie in. De parochie Kerksken werd een zelfstandige gemeente. De eerste 'maire' (burgmeester) Joannes-Baptist Van den Steene werd benoemd in 1800 en bijgestaan door 'een conseil communale' (gemeenteraad), bestaande uit volgende leden: De Bruyne, J-B Van Wijnendaele, J-B Coppens, A. De Pelsmaeker, Van Yper, Van Londersele, De Schrijver, Lamotte en Moens.

De gemeentelijke en parochiegrenzen tussen Kerksken Haaltert vielen niet samen. In 1802 was het onrustig in de parochiegemeenschap, een aantal inwoners uit Haaltert in de wijken; *'Den Bouckent, Den Eeckent, Kaeyberg, Brantegem en Kerksken-plaets (Zie kbuiszen)'* eisten aanhechting bij Kerksken. Het begrip scheiding tussen parochie (Kerk) en gemeente (Staat) bestond nog niet in de geesten.

Van 1807 tot 1830 waren de hoogste gezagdragers leden van de adellijke familie de Ruddere, verblijvende te Aalst. Op het einde van de Hollandse periode (1815-1830) was de gemeenteraad als volgt samengesteld: burgemeester Mathias de Ruddere, Nicasius Coppens en Jan-Baptiste Van Wijnendaele, assessoren (schepenen), Franciscus Van Londersele, Adriaen Temmerman, Pieter Scheerlinck en Lodewijk Hendrickx.

Honger en kommer...

Het *'Voorlopige Bewind'* riep op 4 oktober 1830 de onafhankelijkheid van België uit en begon onmiddellijk met nieuwe benoemingen in gerecht en administratie. Reeds op **27 oktober 1830** organiseerde men de eerste gemeenteraadsverkiezingen. Lodewijk Hendrickx, landbouwer, werd gekozen tot burgemeester en zal deze taak gedurende 34 jaar vervullen, maar niet zonder de nodige commotie. Landbouwer Louis Praet en Bernardus Roelandt 'accoucher' (vroedmeester) werden schepenen. De overige leden waren: Constant Van der Smissen, Frans van Londersele, Corneille De Pelsmaeker en Augubert Van den Storme. Donatus Van der Smessen, herbergier op de Driehoek, werd ontvanger. Gemakshalve vergaderde de gemeenteraad in zijn herberg. Désiré Milo werd aangesteld als gemeentesecretaris en in 1835 vervangen door Gustaaf Van Meldert, de latere burgemeester van Haaltert.

Bij gebrek aan nijverheid, beschikte Kerksken over geen financiële middelen. De enige bron van inkomsten was landbouw. Het grootste gedeelte van de landbouwgronden waren pachtgronden of in het bezit van de families: Coppens, Taeleman, Van Londersele, Van Der Smissen en Wellekens die samen met burgemeester Lodewijk Hendrickx, landbouwer- pachter, de gemeente bestuurden. Van de 222 huisgezinnen stonden er 105 op het armenboek. Het dagelijks bedelen om te overleven was voor vele Kerkskenaren hun hoofdtaak. Onder impuls van pastoor Van Hoeymissen ontstond er een bloeiende textielnijverheid die de bedelarij uitroeide. De komende decennia verdrongen de liberaal gezinde textielabrikanten: Van den Brouck, Roelandt, Meganck en Callebaut de landbouwers in de gemeenteraad, die het niet zo nauw namen met het beheer van deze gronden en het innen van de cijzen en belastingen. Financieel zat Kerksken aan de grond. In mei 1862, om een beslissing van de gouverneur te kunnen inwilligen, waarin deze een tussenkomst van 1.700fr eiste van de gemeentekas voor de uitvoering van de 'kalseidewerken', betaalden gemeenteraadsleden uit eigen zak: Lodewijk Hendrickx 400fr, Karel Taeleman, Frans Coppens, Jan Meganck en Benoit Van den Broeck 175fr en Jaak Scheerlinck, Frans Callebaut, Jan Baptist Wellekens en Jan Stefaan Roelandt elk 150fr.

Pastoor Van Hoeymissen in de oppositie

De handelwijze van het gemeentebestuur viel niet in goede aarde bij de pastoor. Zijn bedoeling was duidelijk: de armoede en de bedelarij bestrijden en de inwoners door werk een menswaardig bestaan verschaffen. Hij ving echter bot. Burgemeester Hendrickx, tevens voorzitter van het Armenbestuur, wilde liever een paar potjes gedekt houden en belette dat de pastoor inzicht kreeg.

Verscheidene leden van het bestuur en zelfs de burgemeester pachtten, via een stroman, gronden van het Armenbestuur, voorbehouden aan de minstbedeelden. Op de kansel trok de pastoor van leer tegen de gezagsdragers en verweet de burgemeester eveneens van belastingontduiking. Van Hoeymissen werd voorzitter van het Armenbestuur. De gronden werden collectief beheerd en de opbrengst werd onder de armen van het dorp verdeeld.

Begin 1864 gaf burgemeester Lodewijk Hendrickx zijn ontslag en op 23 april 1864 trad Benedictus Van den Brouck aan als nieuwe burgervader met schepenen Frans Callebaut en François Coppens.

Het wantrouwen tussen gemeentebestuur en pastoor bleef bestaan, al poogde oud-burgemeester Hendrickx, net vóór de hemelpoort, nog met zichzelf in het reine te komen: *Den Heer Lodewijk Hendrickx, gewezen burgemeester, ziende dat zijn einde met grootste treden naderde, begonst wroeging te krijgen, over al hetgeen gebeurt was onder zijn bestuur, kwam mij zeggen dat hij ook zoo geeren naar den Hemel zou gegaan hebben als hij stierf. Ik heb het hem gezegd; wat hem te doen stond en ik ben in zijn huis ontboden, en hij heeft zelf duizend frank uit zijnen koffer gebaald en tusschen mijne handen gesteld, welke ik voor de helft aan het bureel van weldadigheid gegeven heb, de andere helft aan de kerk.*

‘Zoeë est, en dor mee pontom’

Tot bij zijn overlijden op 8 maart 1887 zal pastoor Van Hoeymissen zijn stempel drukken op het sociaal, economisch en politiek leven van Kerksken. De nieuwe machthebbers, kant- en textielabrikanten, zijn hem schatplichtig. In 1864 werden verscheidene samenkomsten gewijd aan het al of niet bouwen van een nieuwe kerk. Een ontwerp, naar model van de kerk van Haaltert (raming 67.775fr) werd goedgekeurd. Na het onverwacht overlijden van burgemeester Van den Broeck op 26 september 1865 werden de plannen afgevoerd: *‘om het kleine vermogen der ingezetenen welke in hunnen lasten maer alte veel bezwaard zijn...’*

De benoeming van een nieuwe burgemeester bleef uit. Voor pastoor Van Hoeymissen de gelegenheid om zijn beleid door te drukken. De taak van schepenen Frans Coppens en Frans Callebaut werd beperkt tot *‘te kent dat hier, zoeë est en dor mee pontom’*. In 1867 werd Frans Callebaut benoemd tot nieuwe burgemeester. Voor de gemeenteraadsverkiezing van **1 juli 1872** was er slechts één lijst. Leander Meganck aanvaardde de burgemeesterssjerp. Eind 1878 brak in het land een hevige schoolstrijd los voor *‘de schoone ziel van ’t kind’*, waarin ook Kerksken meegeleurd werd. Meester Blom, een liberaal en vrijzinnig denker, onderschatte de macht van Van Hoeymissen. De pastoor boycotte de pas opgerichte nieuwe jongensschool gefinancierd door de gemeente. Deze liep leeg ten voordele van de door hem opgerichte vrije katholieke jongensschool. Zelfs na de dood van pastoor Van Hoeymissen zal zijn sociale politiek een invloed hebben op het verdere politieke gebeuren.

De strijd om de nieuwe kiezer

De verkiezingen van **17 november 1895** waren belangrijk. Het principe van het meervoudige stemrecht werd ingevoerd. De opkomst van de Christelijke Volkspartij van Priester Daens bloeide in Kerksken, onderleiding van Jozef Callebaut, (zoon van oud-burgemeester Frans Callebaut), François Coppens en de jeugdige Victor Van der Haegen. Ze deden in hun politieke strijd beroep op het sociale erfgoed van Pastoor Van Hoeymissen. De volgende 20 jaar werd Kerksken het strijdtoneel met wisselende kansen tussen katholieken en Daensisten. In 1905 benoemde de katholieke meerderheid Gustaaf Meganck, (zoon van burgemeester Leander) tot gemeentesecretaris. Wegens deze familieband bleef de gemeente gedurende 3 jaar zonder burgemeester. Bij de gemeenteraadsverkiezingen van **20 oktober 1907** behaalden de Daensisten de volstreekte meerderheid. Op 9 maart 1908 overleed burgemeester Leander Meganck en werd opgevolgd door Omer Heereman die aan het hoofd van de gemeente bleef tot aan zijn dood op 18 maart 1937. *(Deze woelige periode zal volgend jaar uitgebreid behandeld worden naar aanleiding van het Daens-herdenkingsjaar 2007)*

Dat het licht worde.....

Een jaar na het einde van de grote Oorlog op 21 november 1919 oordeelde de gemeenteraad dat het niet nodig was om Kerksken aan te sluiten bij de vereniging die instond voor de verlichting met elektriciteit. *'Geen nut voor de bevolking en geen vraag van de neringdoeners'* aldus de diepgaande analyse van burgemeester-rentenier, Omer Heereman, voor wie alles best bij het oude bleef en gedurende de volgende 20 jaar dit beleid zou handhaven. Voor gemeentesecretaris Gustaaf Meganck, die de maatschappelijke veranderingen wel zag, werd verdere samenwerking met Omer Heereman onmogelijk. Diplomatisch, op bevel van dokter Van Ongevalle, liet in juni 1920 Gustaaf Meganck het secretariatswerk over aan Henri De Schepper.

De eerste na-oorlogse gemeenteraadsverkiezingen van **24 april 1921** waren zeer belangrijk omdat voor de eerste maal het algemeen stemrecht – één man, één stem – toegepast werd en anderzijds het gemeentelijk stemrecht voor vrouwen werd ingevoerd.

Enkele maanden voor de verkiezingen verscheen een oproep om een socialistische lijst te vormen in onze gemeente. De confrontatie van 1892 met de katholieke overheid, lag nog fris in het geheugen en de angst zat er nog in. *'Er zijn daar durvers gevonden die zich los gewerkt hebben van de vesleten Daensistische partij om nu voor het rode ideaal te kampen, er moet op aangedrongen worden om kandidaten te vinden in Kerksken. De opkomst der socialisten is de dood der Daensiste'*.

Er werden twee lijsten ingediend: een katholieke met burgemeester Omer Heereman als lijsttrekker en een tweede: een combinatie van Liberalen, Daensisten en Socialisten, aangevoerd door Theofiel Roelandt. De katholieke druk op de kiezers was enorm en de angst voor het verlies van pachtgronden zat er nog dik in. Het werd een overwinning voor lijst 1 met 6 verkozenen. Omer Heereman behaalde een mooi resultaat met 154 naamstemmen. Werden eveneens verkozen; J.B. Vijverman, Cyriel Van Londersele, Jozef Meganck, Stefaan Van Den Stockt en August Michiels. Lijst 2 had 3 verkozenen: Theofiel Roelandt, Alfons Van Der Haegen en Livien Van Melkebeke.

Burgemeester Omer Heereman

Onder druk van de Firma Smits, die 8 elektrische motoren voor de zijdefabriek wou plaatsen, werd het gemeentebestuur in 1924 verplicht aan te sluiten bij de *'Compagnie d'Electricité de la Dendre'*. De kostprijs voor de aansluiting, begroot op 156.774fr, werd integraal gefinancierd met een lening. Maar de gemeente kreeg het moeilijk om de financiering van de aansluiting te betalen. Een heuse noodkreet slaakte het gemeentebestuur op 25 januari 1926: *'Dagelijks dringt de Société de la Dendre bij ons aan voor hen te betalen, zeg met bedreiging den courant af te snijden...voor ons ten eerste aan te dringen, om seffens te betalen, zo niet dat wij zullen afgesneden worden'*, met gevolg dat gemeentelijke belastingen werden ingevoerd. Tot 1925 werden deze niet toegepast aangezien de bezittende klasse, die de gemeente reeds een eeuw bestuurde, zichzelf niet wou belasten. Dat het licht worde.....zal tot 1948 duren voor afgelegen woningen in den Berg, de Hollestraat en Landlede.

'In het kieshokje zijt ge alleen'

Met de gemeenteraadsverkiezingen van **10 oktober 1926** kregen de 1219 kiezers de keuze tussen twee lijsten. Uiteraard burgemeester Omer Heereman en een lijst Gemeentebelangen, aangevoerd door Gustaaf Meganck, die het oude katholieke conservatieve bestuur wou breken en meteen de burgemeester de afrekening voor hun mislukte samenwerking presenteerde. Deze stelde zich aan de kiezer voor met een *'Christen en Vlaamsch programma voor het algemeen welzijn, boven eigenbelang en persoonlijke voordelen met de Kunst en Kennis om te besturen'*. Lijsttrekker Gustaaf Meganck slaagde erin Jozef Temmerman als verzuimingskandidaat op zijn lijst plaatsen. In 1921 huwde Jozef Temmerman uit Aalst met Maria-Berlindes Van Londersele uit den Boekent en vestigde zich in Kerksken. Jozef Temmerman, intellectueel, werd als *'mijnbeer'* aangesproken door de Kerkskenaren. Hij was muzikant en toneelliefhebber en vormde een kerkkoor. Samen met Pastoor Baert stichtte hij de eerste *'boekerij'*, de Vlaamse Toneelkring

---

'Voor Taal en Volk' met als erevoorzitter Gustaaf Meganck, oud-gemeentesecretaris, en opponent van Katholiek burgemeester Omer Heereman.

Tijdens de kiesstrijd werd door de burgemeester een kleinzielige personenpolitiek gevoerd, niet vreemd aan intimidatie en persoonlijke bedreigingen. In het heetst van de kiesstrijd richtte de lijst Meganck nog een laatste oproep aan de bevolking *'Schenk ons dan uw steun! Onze strijd wil zuiver en deftig zijn! Aarzel geen ogenblik! Laat U niet beïnvloeden door valsche beloften, bedreigingen, of andere sluwe middelen. De kiezing is geheim en streng straft de wet allen dwang, broodroof en kiesomkooprij. In het kieshokje zijt ge alleen en daar doet ge uw gedacht. Stemt dus, in volle vertrouwen, voor onze kandidaten, op wier steun en hulp ge altijd en overal zult mogen rekenen. Zij meenen het goed, willen het goede en zullen met de noodige kennis en gezag, onze gemeentebelangen weten te behartigen. Leve onze vrije kandidaten'*.

De uitslag was verrassend. De lijst van burgemeester haalde 6 zetels; Omer Heereman (rentenier), Cyriel Van Londersele (landbouwer), Sylvain Van den Stockt, Alfons Van der Haegen, Jozef Lievens (veearts) en Alfons Welleman (handelaar). Voor de oppositie zetelden Gustaaf Meganck, Jozef Temmerman en Jan Wellekens.

De overwinningsroes van de partij van de burgemeester was uitbundig. Hun grootste wapens waren spottende liedjes, beschimpingen en roddels. De kop van jut werd Jozef Temmerman. Het succes van *'zijn boekerij'* was een doorn in 't oog van de tegenstander. Tijdens een nacht in februari 1927 veranderden de boeken van eigenaar. Het gebeuren werd, later liederlijk vertolkt met de nodige spot. Wat door de ene partij bestempeld werd als diefstal, werd door de andere uitgelegd als rechtmatige terugname.

Een scheidingslijn werd getrokken tussen de bevolking. Men behoorde voortaan tot nummer 1 of 2, maar ook de bakker, beenhouwer en schoenmaker, zelfs pastoor of onderpastoor behoorde tot één van beide kampen. De geesten werden gescheiden door toneel-, zang- en fietsgroepen. Na jaren pesterij hield de lijst gemeentebelangen het voor bekeken.

'Ik heb gehoord dat 't geen kiezing is'

De verkiezingen van **9 oktober 1932** dienden zich aan zonder stemming. De burgemeester diende een volledige lijst in en kraaide reeds triomf. Op de valreep werden nog 2 onvolledige lijsten neergelegd. De socialisten hielden woord en vormden een lijst met 4 kandidaten: Domien Buyl, De Cock, Impens en De Pril. De Fronters dienden een lijst in met 3 kandidaten.

De kiesstrijd verliep bitsig, vooral oud-Daensist Victor Van der Haegen, lijsttrekker voor de Fronters, werd uitgescholden. Ter illustratie van de tijdsgeest een fragmentje uit een kiesmanifest uitgegeven namens het kiescomité van de burgemeester.

"Bert was bezig met zijn alaam af te kuischen, lijk hij op den kouter zijn patatten had uitgekapt, toen Louis hem op den schouder sloeg en vroeg:

Hewel Bert, hebben ze naar u dees week nog met geen steenen geworpen?

B. Met steenen geworpen?

L. Ja, tergelegenheid van de kiezing van Zondag.

B. Jommer, jommer 'k heb gehoord dat 't geen kiezing is! Wie gaat hem da riskeeren?

L. Toetoe man! 't Er zijn godverdekken drie lijsten! De socialisten en dan die hoeveerdige man met zijn bussen!

B. Ja maar, hij rijdt voor de Belgische Buurtspoorwegen! Maar alla bij 't Väderland geld verdienen; daar is hij niet vies van! Thuis gaan de centjes toch in 't geel beuzeken met zwarte kiekskes erop.

B. Louis jongen, wie dat er zich nu mee de kiezing wil moeien hé. Zou die ouwe man niet kontent zijn misschien met hetgeen onze jonge mannen hier op Kerksken reeds gedaan hebben? Dan staat bij alleen hoor, want we kunnen ons op geen enkel manier verbeteren.

L. Och mensch, de Burgemeester die altijd zoo rechtvaardig en voor iedereen zoo goed en gediensig is geweest, zal in zijn eer hersteld worden, gij zult dat zien!

B. Dat is heel zeker. 'k Hoor ook veel klokken luiden. Wat ik toch weet: over dertig jaar was ik jong en schoon en. Jongen ik zal maar zwijgen, maar wat ik zeg: Ik ben van de bussen benauid."

De verkiezingen liepen verrassend. De socialisten met nauwelijks 45 stemmen behaalden geen zetel. De Fronters triomfeerden en behaalden meer zetels dan er kandidaten waren. Victor Van der Haegen, J.B. De Pelsmaecker en Albert De Schrijver werden gekozen. Het blad 'De Liberaal' schreef smalend: *'De fronters schreeuwen victorie met de overwinning van hun lijst. Er stonden er maar drie op voor negen plaatsen. Maar het schoonste van heel de historie is dat de 1ste kandidaat een fronter is en de twee andere werklozen zijn die gesyndikeerd zijn bij de socialisten. Of anders gezegd een partij van baken en ooggen'.*

De katholieken stuurden zes leden naar de raad: Omer Heereman, Cyriel Van Londersele, August Michiels, Gustaaf Goossens, Cyriel Van Melckebeke en Camiel De Rijck. Op 7 februari 1933 legden de schepenen August Michiels en Cyriel Van Londersele de eed af. Enkele maanden voor het einde van de legislatuur overleed burgemeester Heereman op 18 maart 1937 en werd als burgermeester vervangen door eerste schepen Cyriel Van Londersele. Gustaaf Goossens nam voor de resterende maanden de vrij gekomen schepenzetel in.

Het eigengereid beleid gedurende 30 jaar van burgemeester Heereman illustreerde zich in zijn benoemingpolitiek in de gemeenteschool. Twee generaties Kerkskenaren leerden lezen en schrijven bij de zonen en schoonzonen van koster Donatus Ghijssels. Donatus zelf was gehuwd met Joanna Heereman, zuster van de burgemeester. Wat bij menige familie met een onderwijzer tot onvrede leidde. Begga Sienaert moest het opnieuw afleggen tegen Richard Ghijssels. Sedertdien, zo zegt de overlevering, legde juffrouw Begga nooit nog één frank in de kerkschaal.

Ondanks het minder goede verkiezingsresultaat bouwden de socialisten voort aan de plaatselijk afdeling. Hun sober resultaat schoven ze in de schoenen van de bemoeienissen van de pastoor. De vooruitgang van het rode gedachtegoed viel niet in goede aarde bij pastoor Arents. De strijd om de kiezer werd nog steeds op de kansel gevoerd. Hij gaf te kennen dat er maar één goede vakbond, één ziekenfonds, één syndicaat was, namelijk met een 'K' in de naam. De plaatselijke correspondent antwoordde in 'Voor Allen' van 11 augustus 1935. *'Onze biechtvader is een prachtmodel van haat. Hij die geroepen is vrede te brengen onder de menschen, is een voorbeeld van socialistenbater. Hij grijpt elke gelegenheid om misbruik te maken van de stoel der waarheid.... hij is politiek de katholieke bonden zijn de beste... Een wijze raad: bekommer u niet om politiek en om de socialisten maar kuisch uwen hof, het is een plek waar onkruid staat'.*

Janssens en Janssens

Gedurende de volgende 30 jaar doorkruisten de gebroeders Gustaaf en Alfons Janssens de dorpspolitiek van Kerksken. Met wisselende kansen, soms samen, soms tegen elkaar, streden zij om de gunst van de kiezer op verschillende lijsten.

Met het verdwijnen van Omer Heereman op het politieke toneel beloofden de gemeenteraadsverkiezingen van **9 oktober 1938** een spannend verloop. Drie volledige lijsten werden aan de kiezers voorgelegd. Lijst nr 1 Katholieken met lijsttrekker burgemeester Cyriel Van Londersele. Lijst nr 2 de Socialisten aangevoerd door Philemon Muylaert en lijst nr 3 Democraten (Liberalen, Daensisten en onafhankelijken) met lijsttrekker Victor Van der Haegen.

Ondanks hun kiespamflet met *'Nr1 behaalt zondag voor de zooveelste maal de verdiende zege'* was de uitslag in het voordeel van de democraten. Voor katholieke lijst 3 verkozenen: Cyriel Van Londersele; August Michiels en Alfons Janssens.

De socialisten hadden voor de eerste maal een gekozen: Philemon Muylaert. Een anekdote: de socialist Daghuyt had geen enkele stem, dus hij stemde niet voor zichzelf en was daarbij kwaad omdat zijn vrouw hem eveneens geen stem gunde!

De democraten triomfeerden, de volstreckte meerderheid met 5 gekozenen: Victor Van der Haegen, Jan Wellekens, Frans De Kegel, Alfons Herremans en Henri De Neve. Alfons Janssens behaalde 93 naamstemmen bij de katholieken en Gustaaf Janssens 16 bij de democraten.

Onregelmatigheden waren troef. Voorzitter August Van den Steen beging een pijnlijke misrekening bij het toekennen van de overdrachtstemmen. De zondagavond verklaarde hij J-B De Pelsmaeker als gekozen. De maandagnamiddag organiseerde De Pelsmaeker een koffietafel op zijn overwinning. Doch het feest eindigde in een begrafenisstemming toen meester August Van den Steen met de droeve mare kwam dat Alfons Herremans in zijn plaats verkozen was.

Lijsttrekker en uittreidend burgemeester Cyriel legde een klacht neer wegens omkoperij, hij schreef: *'...zoo heeft de leider der lijst nr 3, lijst Van der Haegen Victor, nat. Vlaamsch gezind, zich veroorloofd niet alleenlijk de dagen die de kiezing voorafgingen stemmen af te koopen, maar zulks heeft ook plaats gehad den dag der kiezing, zelfs voor de stemburelen. Tot staving van mijn gezegde, zie verklaringen des aangaande hiernevens'*. De zaak werd ernstig genomen en de politie stelde een onderzoek in. Van de acht ondervraagden bevestigden er vier dat ze respectievelijk 8.5fr, 10fr, 5fr en 10fr ontvangen hadden. De Bestendige Deputatie aanvaardde de verkiezingsuitslag omdat: *'de geringheid der aangeboden sommen er op wijst dat hier geen omkoperij op groote schaal is gebeurd. De commissaris laat de drinkgelagen van kant omdat deze in algemenen regel voorkomen bij elke verkiezing en door alle partijen in de buitengemeenten worden ingericht'*.

'U zult deze taak opnemen met zin voor orde'

Jan Wellekens werd voorgedragen als burgemeester en benoemd op 22 februari 1939. Victor Van der Haegen en Henri De Neve legden de eed af als schepen. De inhuldiging van de nieuwe burgervader moest groots worden. Niet minder dan 24 groepen zouden deelnemen aan de praalstoet en het feest werd aangekondigd door *'kanongebulder'* en beëindigd door een prachtig vuurwerk.

Blijkbaar lieten de Kerkskenaren de oorlogsdreiging niet aan hun hart komen. Enkele maanden later barstte het oorlogsgeweld los en vier jaren van ellende en ontbering stonden voor de boeg.

Tijdens de bezettingsperiode waren de gemeenteraden ontbonden: er bleef alleen een college van burgemeester en schepenen in functie. Op 15 maart 1941 was er een laatste (min of meer) normale gemeenteraad met schepen Victor Van der Haegen als voorzitter. Secretaris Jos De Geyter gaf lezing van de beslissing van de Secretaris generaal bij het Ministerie van Binnenlandse Zaken, dhr Romsée: *'Jan Wellekens wordt uit zijn ambt van burgemeester ontslagen omdat hij zich tegen de uitvoering van de hogere overheid in zake ravitaillering verzet heeft en in erge mate aan zijn ambtsverplichtingen is te kort gebleven'*.

De Secretaris-generaal duidde de zogenaamde *'oorlogsburgemeesters'* aan. Het waren meestal personen die niet onsympathiek stonden tegen de ideeën van het VNV (*Vlaams Nationaal Verbond*). Gemeenteraadslid Frans De Kegel werd aangesteld tot nieuwe burgemeester van Kerksken. In de aanstellingsbrief van de nieuwe burgemeester werd nog vermeld; *'dat u deze taak zult opnemen met zin voor orde en verantwoordelijkheid, in den dienst der geheele bevolking. Heel bijzonder vestig ik uwe aandacht op uw zware ambtsverplichtingen ter zake de stipte uitvoering van alle besluiten die verband houden met de bevoorrading: op dit gebied vooral zal ik geen enkele tekortkoming dulden...'*. Hoewel de burgemeester, blijkens getuigenissen achteraf, geen daden had gesteld tegen de bevolking, werd hij bij de bevrijding in september 1944 als VNV-er politiek fout bevonden en ontzet uit zijn ambt.

De zitting van 20 november 1944 werd opnieuw voorgezeten door burgemeester Jan Wellekens. Hun eerste beslissing was het aanpassen van de gemeentelijke opcentiemen. De geldelijke toestand was minder rooskleurig en te wijten aan: *'de ontoereikendheid van de COO-inkomsten + tusschenkomst voor de steunuitkeringen. Zolang deze uitgaven niet minderen, zullen de gemeentefinanciën schipbreuk lijden'*.

Na-oorlogse periode

Na de oorlog werd nationaal de CVP opgericht. Met de oprichting van een lokale CVP-afdeling, onderleiding van Paul D'Hondt, werd voor de gemeenteraadsverkiezingen van **24 november 1946** gestreefd naar een eendracht tussen de vorige katholieke lijsten (groep Cyriel Van Londersele en groep Jan Wellekens. De promotors om komaf te maken met de kleinzielige dorpspolitiek waren: Paul D'Hondt, Henri De Neve, Jozef Lievens en Gustaaf Meganck. Er werden geheime samenkomsten gehouden. Hoe goed de bedoelingen ook waren, er kwam geen oplossing uit de bus, met gevolg dat twee lijsten met dezelfde ideologische overtuiging elkaar bekwamen.

Voor een zitje in de gemeenteraad kregen de Kerkskenaren een overvloed aan kandidaten. Drie volledige lijsten werden ingediend: onafhankelijken (Gustaaf Janssens), Katholieken (burgemeester Jan Wellekens en op de tweede plaats Alfons Janssens), CVP met lijsttrekker Jozef Taeleman en voor de BSP Domien Buyl.

Langs onafhankelijke zijde werden Gustaaf Janssens (256) en Gustaaf De Pril (17) verkozen. De traditionele katholieken leverden Jan Wellekens (141), Alois Van der Hoeven (48) en Jan De Schrijver (30).

Burgemeester Jan Wellekens bij de inbuidiging

De nieuwe CVP-lijst kreeg 4 verkozenen: Jozef Taeleman (72), Marcel Meganck (73), Henri De Neve (109) en Arthur Van Opdenbosch (69) die Hector Van den Eynde verving wegens familiale banden met Alois Van der Hoeven.

Tot grote onvrede van de CVP, omgordde Jan Wellekens de burgemeestersjerp met de steun van de onafhankelijken. Gustaaf Janssens werd eerste schepen en Alois Van der Hoeven tweede schepen.

Burgemeester Jan Wellekens kreeg tegenwind wegens gesjoemel met de ravitaillering tijdens de oorlog en zijn benoeming werd vernietigd door de gouverneur. Voor de resterende periode werd eerste schepen Gustaaf Janssens aangesteld als burgemeester bij Regentbesluit van 17 november 1947.

'Liberalen opgepast'

De politieke molen draaide op volle toeren in onze gemeente. Voor de verkiezingen van **12 oktober 1952** werden vier volledige lijsten ingediend. Van de lijst Gemeentebelangen (Liberalen) werden verkozen: Alfons Janssens (238), Gaston Van Cauter (114) en Albert D'Haeseleer (76). Ondanks een volledige lijst moest de BSP (182) het terug stellen zonder raadslid. Op lijst Onafhankelijken haalde burgemeester Gustaaf Janssens 358 naamstemmen maar kon niet zetelen wegens familiebanden met zijn broer Alfons. Voor de onafhankelijken zetelden Gustaaf De Pril (77) en Alfons Callebaut (16). Voor de CVP werden Henri De Neve (65), Cyriel Van Londersele (99), Edmond Van Herzele (112) en Paula Van Opdenbosch (169), als eerste vrouwelijk gemeenteraadslid, in onze gemeente verkozen.

Vanuit socialistische hoek kwam er bij deze stembusgang protest over de houding van de gebroeders Janssens, en waren ze wel op de hoogte dat slechts één van de twee kon zetelen. Het is *'een politiek spel zo oud als de straat en veel gemeen met de gekende jezuïetenstreken. Ze hebben hun kiezers bedrogen'*.

Een coalitie tussen burgemeester Gustaaf Janssens, de morele overwinnaar met 358 stemmen, en de liberalen lag voor de hand. Broer Alfons, verkozen voor de liberalen, weigerde zich terug te trekken. Een patsituatie ontstond. In *'Voor Allen'* van 30 november 1952 kregen de liberalen er van langs: *'De strijd rond de burgemeesterzetel is in alle hevigheid ontbrand. Wie zal het halen? Zullen de liberalen een overeenkomst sluiten met de verkozenen van de burgemeester? Er zijn reeds onderhandelingen aan de gang. Wie is er in dit complot gefopt? De Liberale kiezer! Gaat ze de persoonlijke politiek van haar kopman volgen? Een politiek van hebben is hebben. Liberalen opgepast: kijk naar zijn vroegere kleur en het oordeel over uw vroegere kopman is rap geveld'*.

De liberalen sloten een bestuursakkoord met de lijst van de burgemeester (Gustaaf Janssens). Alfons Janssens werd voorgedragen als burgemeester. Gaston Van Cauter, 1ste schepen en Gustaaf De Pril (lijst van de burgemeester), 2de schepen werden door de gemeenteraad in hun ambt bevestigd. De benoeming van Alfons Janssens als burgemeester bleef uit. Na veel gehakketak en met de steun van de CVP die oordeelde *'dat de kandidatuur van Van Cauter kon aanvaard worden binnen het Christen democratisch gedachtegoed en dit ten nadele van de gebroeders Janssens'*. Gaston Van Cauter liet de liberalen in de steek en werd CVP burgemeester. In zijn plaats werd Cyriel Van Londersele benoemd tot schepen. In 1957 overleed Cyriel en werd opgevolgd door Henri De Neve. Het CVP-gemeentebestuur zat gedurende 6 jaar met schepen Gustaaf De Pril, ongeletterd (lijst burgemeester Janssens) als vreemde eend in de bijt.

Uiterst rechts burgemeester Van Cauter

Veldwachter Jozef De Pauw gaf zijn ontslag in december 1954 en werd vervangen door Robert De Neve. Secretaris Jos De Geyter werd pensioengerechtigd met ingang van 1 november 1958. Uit de drie kandidaten: Paul Temmerman, Etienne Van Londersele en Maurice Hereman, genoot eerstgenoemde de voorkeur en vervulde die taak tot aan de fusie in 1976. Etienne Van Londersele, zoon van Cyriel, oud-burgemeester en CVP-schepen, betwistte deze benoeming, verliet uit onvrede de CVP en engageerde zich politiek in de opkomende Volksunie.

'Doch er staat in het Evangelie geschreven'

De gemeenteraadsverkiezingen van **12 oktober 1958** kondigden zich aan als een afrekening tussen Burgemeester Gaston Van Cauter en de gebroeders Janssens, die na hun broederstrijd, nu samen naar de gunst van de kiezer hengelden. CVP burgemeester Gaston Van Cauter viel de gebroeders Janssens persoonlijk aan, en het antwoord liet niet op zich wachten: *"Als Christelijke Volkspartij durft hij dingen aanhalen die de christelijke leer treft: hij spreekt van aartsvijanden, doch er staat in het Evangelie geschreven, verzoen U met uw broeder. Stemt in vertrouwen voor lijst 1 en laat U niet meer beetnemen van gewetenloze mannen van de C.V.P. die op alle vijvers willen vis vangen, en zich schuilen achter christelijke schermen"*.

Gemeentebelangen kreeg 3 gekozenen: Gustaaf Janssens (240), Alfons Janssens (95) - kon niet zetelen wegens verwantschap - en ruimte plaats voor Jozef De Troyer (21) en Frans de Meerleer. De CVP leverde de overige zes raadsleden: Gaston Van Cauter (267), Edmond Van Herzele (218), Paula Van Opdenbosch (224), Germaine Vijverman (165), Jozef Buydens (110) en Robert De Schutter (113).

De verliezende partijen BSP met 8 kandidaten en Liberalen met 4 kandidaten haalden geen gekozenen. Alle verliezende partijen beschuldigden de jonge opkomende partij de Volksunie dat zij de CVP een definitieve machtsbasis bezorgde. Vóór de verkiezingen voerde Edward De Kegel gesprekken met de CVP. Een reeks kleine en grote afspraken werden gemaakt: onder meer zou onderwijzer Jan Michiels - afgezet na de oorlog - terug benoemd worden. Jozef Buydens was kandidaat schepen. Jaarlijks zou de gemeente een bloemenkrans neerleggen op de ijzerbedevaart en op 11-juli zou voortaan de leeuwenvlag wapperen op het gemeentehuis. In ruil steunde de Volksunie Piet Braeckman en Jozef Buydens op de CVP-lijst. Gaston Van Cauter kon de sjerp opnieuw omgorden voor 6 jaar. De schepenambten werden toegewezen aan Jozef Buydens en Robert De Schutter.

Voor de verkiezingen van **11 oktober 1964** was er een ruim aanbod. De kiezer had de keuze uit vier volledige lijsten met in totaal acht vrouwen, waarvan in sommige gevallen man en vrouw. De CVP kon opnieuw triomferen: met 6 gekozenen behaalde zij de volstrekte meerderheid. Uittredend burgemeester Gaston Van Cauter (277) kon voor de derde maal de sjerp omgorden. Schepen werden Jozef Buydens (227) en Paula Van Opdenbosch (221). Werden eveneens verkozen: Edmond Van Herzele (173), Germaine Vijverman (168) en Robert De Schutter (168). Op de PVV lijst haalde Roger Wellekens (206) een mooi resultaat, maar kon niet zetelen wegens familiebanden met Gaston Van Cauter. Voor de PVV zetelden Albert Raes (105) en Marcel Van Melckebeke (87). De lijst Volksbelangen behaalde slechts een zetel met Gustaaf Janssens (96) en dit ondanks de steun op de lijst van Mevrouw Alice Van

---

der Eecken, echtgenote Alfons Janssens. Nieuwkomer Etienne Van Londersele verving in 1968 Gustaaf Janssens bij zijn overlijden.

'De CVP bekeek het anders'

Voor de gemeenteraadsverkiezingen van **11 oktober 1970** had onze gemeente recht op 11 raadsleden i.p.v. 9. Voor alle partijen werd het een zware opgave om elf valabele kandidaten te zoeken. Zo hengelde Etienne Van Londersele voor de Volksunie naar de politieke interesse van Willy Michiels en stelde een zekere bereidheid vast. Na veel aandringen, net voor de verkiezingen, met als belofte het burgemeesterschap, stelde Michiels zich kandidaat op de CVP-lijst. "Politiek" zat in de familie: grootvader August Michiels was sedert 1921 gemeenteraadslid en zelfs schepen van 1933 tot 1938.

Om tegen de volstrekte meerderheid van de CVP op te tornen beslisten de overige politieke fracties hun krachten te bundelen en een kartel te vormen onder de naam Volksbelangen.

Hun redenering leek op het eerste zicht logisch: *'in 1964 behaalde de CVP de meerderheid met 6 zetels (750 stemmen) tegen 3 zetels (843stemmen) voor de andere partijen. De CVP bekeek het anders: hun 9 kandidaten behaalden 750 stemmen of een gemiddelde van 83 per persoon. De 27 kandidaten goed voor 843 stemmen behaalden een gemiddelde van 31 stemmen'.*

Lijst nr1 Volksbelangen onder het thema 'Vernieuwing' was een kartel tussen PVV, VU en BSP en speelde Marcel Van Melkebeke als lijsttrekker uit. Lijst nr 2 CVP ging onder het motto 'Jeugd en ervaring'. Uittredend burgemeester Gaston Van Cauter was lijsttrekker en toekomstig burgemeester Willy Michiels lijstduwer. De Kerkskenaren kregen naast het originele nep-briefje van 1000fr van beide partijen een programma voor de komende 6 jaar. De CVP legde de nadruk op openbare werken zoals het project Molenbaan en een intercommunaal zwembad. Volksbelangen beklemtoonde veiligheid, urbanisatie en reinigingsdienst. Niet tegenstaande er voor de eerste keer veel kandidaten huisbezoeken aflegden bleef het een kalme verkiezingsstrijd

De vooropgestelde rekensom van de kartellijst klopte niet en de CVP behaalde opnieuw de volstrekte meerderheid met 7 zetels. Paula Van Opdenbosch glunderde met een opmerkelijke score van 469 naamstemmen gevolgd door Gaston Van Cauter (397), Willy Michiels (346) Germaine Vijverman (309), Edmond van Herzele (233), Georges Roelandt (144) - wegens bloedverwantschap met Gaston Van Cauter opgevolgd door Robert Baetens (95) - en Helène Janssens (129), dochter van oud-burgemeester Gustaaf Janssens. De vier zetels van Volksbelangen gingen naar Marcel Van Melkebeke (286), Etienne Van Londersele (240), Robert Suenart (180) en Gustaaf Kiekens (168). Alfons Janssens werd met 122 stemmen niet verkozen als VU-kandidaat.

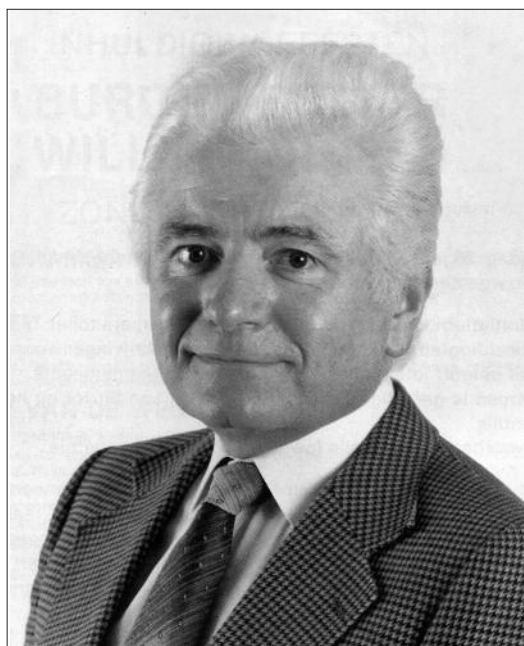
In zitting van 28 januari 1971 werden Paula Van Opdenbosch en Edmond Van Herzele verkozen tot schepen. Willy Michiels werd voorgedragen voor de burgemeesterzetel en benoemd op 10 februari 1971. Op 15 augustus werd de nieuwe en tevens laatste burgemeester van Kerksken feestelijk ingehuldigd.

In die periode ontwikkelde zich een nieuw verschijnsel: de informatie aan de burger. Burgemeester Willy Michiels voerde een open beleid en informeerde regelmatig de bevolking, veelal algemene informatie en de opsomming van gerealiseerde werken. Het VU-blad 'WIJ Kerksken' hamerde vooral op de niet-gerealiseerde beloften en publiceerde regelmatig de verslagen van de gemeenteraad. Het dossier 'Molenbaan' dat ruim 20 jaar aansleepte werd een doorn in het oog van vele Kerkskenaren. Het was een publiek geheim dat de verstandhouding (om principiële redenen) tussen Paula Van Opdenbosch en burgemeester Willy Michiels - op zijn zachtst uitgedrukt - ver zoek was. De oppositie maakte hiervan dankbaar gebruik. Burgemeester Willy Michiels en het ganse beleid werd vleugellam gemaakt door de CVP-ploeg. In 1976 (in volle fusievoorbereiding) waren er drie samenroepingen van de gemeenteraad nodig om uiteindelijk te kunnen stemmen over het toch zeer belangrijke 'Ontwerp BPA' en 'Gewestplanadvies'. De laatste gemeenteraad van Kerksken, zelfstandig gedurende 175 jaar, had plaats op 27 december 1975. Het laatste agendapunt was de verhoging van de fietsvergoeding voor veldwachter Robbert De Neve van 1000 fr naar 1800 fr per jaar. Geen afscheidnota, alleen de handtekening van de secretaris Paul Temmerman en burgemeester Willy Michiels, sierden de laatste bladzijde van het notulenboek....

Bronnen:

De Loose W. en De Kegel J., Kerksken, de wereld in een dorp, HK Haaltert, 1999

De Kegel J.: persoonlijk archief

Burgemeester Willy Michiels

HEEMKUNDIGE KRING

Tentoonstelling in het Warandebuis, St. Goriksplein

“De strijd om de kiezer”

Een speurtocht in de archieven van de gemeenteraadsverkiezingen in onze deelgemeenten van 1830 tot 2000.

- *Wie waren de gekozenen? -*
- *Ken je nog onze ex-burgemeesters? -*
- *Was er plaats voor humor in de kiesstrijd? -*
- *Hoe evolueerde het kiespamflet? -*
- *Waren onze kandidaten steeds hoffelijk tegenover elkaar? -*

Open: zaterdag 23 september 2006 - 18u (opening)

zondag 24 september van 15-19u

zaterdag 30 september van 15-19u

zondag 1 oktober van 10-19u

TIJDENS HET DORPSFEEST (WE 30 SEPTEMBER EN 1 OKTOBER)

PRAATCAFÉ IN HET ARCHIEF VAN DE HK

Onze leden nodigen wij niteraard uit om een bezoek te brengen aan onze tentoonstelling én aan het vernieuwde dorpscentrum.

DOCUMENTATIECENTRUM

Wij danken:

Roza Baetens, Haaltert: bidprentjes

Maurice Scheerlinck-Moens: foto's inhuldiging monument gesneuvelden

NIEUW

Families te Iddergem en Bakergem-Ene - 16de eeuw - 1900

Historicus Dr. Herman Van Isterdael stelde dit werk samen aan de hand van de Parochieregisters, de Burgerlijke stand tot 1900, de penningcohiere, aangiften van nalatenschappen tot 1796, de bevolkingsregisters tot 1866 en bevolkingstellingen tot 1796. Wordt uitgegeven door het Liedekerks Heemkundig Genootschap in 2 delen (A4) - 943 blz.

Prijs: 50 euro + 10 euro bij verzending (nr. 743 - 0209933 - 39). Het werk kan afgehaald worden bij de voorstelling op zaterdag 18 november 2006.

Info: 0497/533387 of W.Cobbaert@skynet.be

DE FILMAFFICHE ALS KUNST

De Davidsfondsafdeling Kerksken-Heldergem en de Heemkundige Kring organiseren een uitzonderlijke tentoonstelling; **“Retro Jos De Cock”** Deze 80-jarige ex-Kerkskenaar, wonend in Groot-Bijgaarden, verhieft de filmaffiche tot kunstwerk. In de jaren vijftig tekende De Cock honderden affiches met de hand. Zijn werk toont ons een schat aan filmgebeuren en plaatst het tekentalent van deze Kerkskenaar in de kijker. Later werd Jos cameraman bij de toenmalige BRTN. Tevens is er een overzichtstentoonstelling van 110 jaar filmaffiches.

*Opening van de tentoonstelling door VRT-filmrecensent Roel Van Bambost.
(Vrijdag 3 november om 20 uur. De leden van beide verenigingen worden hartelijk uitgenodigd!)*

De tentoonstelling loopt op zaterdag 4 november van 14u tot 19u en op zondag 5 november van 10u tot 12u en van 14u tot 19u in de feestzaal “De Bloesem”, Beekstraat te Kerksken.

VIER GENERATIES KERKSKENAREN IN ACTIE OP DVD

Bij deze gelegenheid stellen het DF en de HK een dubbele DVD (4 uur) voor met unieke opnamen van de laatste 50 jaar. In de hoofdrol een paar duizend Kerkskenaren in plaatselijke evenementen, o.a. Instorting en opruiming van de kerk; Uitgraven kerkklokken; Parochiefeesten; Opbouw en inzegening van de nieuwe kerk; 20 jaar Driekoningen; Week van de arbeid; KWB, MAK, JAK en scouts in actie;

Levenslijn; Inhuldiging pastoor De Prins en burgemeester Willy Michiels; Processie; Inhuldiging vlag H. Hartbond; Kermis en koers; Herdenking gesneuvelde parasoldaat Alfons De Waegeneer; Halfoogstfeesten; Het muziek van Kerksken; Gustje 60 jaar muzikant; W.M.-Quintet; Inhuldiging jeneverdrinker; Inhuldiging gedenkplaat bezoek generaal Montgomery, enz.

Deze dubbele DVD kan uitsluitend besteld worden door overschrijving of reservatie vóór 20 oktober 2006 tegen uitzonderlijk gunstige voorwaarden en dit dank zij de sympathieke steun van onze sponsors én de inbreng van Df en HK.

Stort € 15 op rekening nr 001-2894536-35 van Davidsfonds Kerksken of bestel telefonisch bij het Df- Robert Welleman 053/83.34.97 of HK Joris De Kegel 053/83.60.15.

De DVD is beveiligd en kan uiteraard niet gekopieerd worden; de uitgave is éénmalig

DE Vernieuwde Terlindenkapel Denderhoutem

Deze gebeurtenis vierden we tijdens een eucharistieviering op dinsdag 13 juni 2006 op het feest van de H. Antonius van Padua. In de archieven vinden we terug dat de kapel gebouwd werd door Fransoo Vonck en De Cock Felicia in 1899. De toenmalige pastoor Van De Putte weigerde de kapel in te zegenen en verbood gedurende een paar jaren de processie langs Terlinden.

In 1904 werd de kapel toch ingezegend en kwam de processie terug. Later schonk Fransoo de kapel aan de parochie.

Iedere dag werd door Fransoo "kapelleke gehouden". De jeugd van Terlinden was steeds voltallig aanwezig. Iedere dinsdag (en soms op andere dagen) deelde Fransoo snoep uit, knikkers, enz..

De kapel is eigendom van Parochiale Werken en werd de laatste maanden grondig gerestaureerd. Het dak en de dakgoten werden vorige jaar vernieuwd en dit jaar hebben een paar D.A.C.-ers de buitenschildering gedaan. De burens namen de binnenbeschildering voor hun rekening.

Boven de deur werd een tekening gemaakt. Iedere voorbijganger zal in de toekomst deze mooie letters mogen bewonderen. In ons 'Atom' vinden we mensen die heel wat kunst in zich dragen!

In de nis boven de ingang deur heeft steeds een beeld van Sint Antonius gestaan. Dit beeldje was totaal verweerd door de weersomstandigheden in de loop der jaren. De burens zorgden voor een nieuw beeld dat door de pastoor gewijd werd bij het begin van de viering.

De viering werd besloten met een gezellige receptie aangeboden aan alle aanwezigen.

Pastoor Michel Bekaert

De witsteen die terug werd blootgelegd. Dit toont dat er nu een grondige restauratie is gebeurd.

Ook voor De herstelde kapel

*dit prachtig initiatief van de buurtbewoners
sturen wij namens de Heemkundige Kring 'een dikke proficiat naar Atom'!*

HERINNERINGEN HELDERGEM 1962

Juffrouw Martha De Vos met twee leerjaren (verzameling Agnes De Vos)

Zittend: Marie-Jeanne Vólckaert, Yvette De Schrijver, Frieda Goublomme, Lisette Verbeken en Celeste Vijverman

Staande 1e rij: Simonne Van den Bossche, Jacqueline Smet, Ivette Van den Eynde, Marcella Vónck, Marie-Paul De Clippel, Christianne De Moor, Viviane Verwee, Marie Therèse Van Beversluis en Godelieve De Troyer

2e rij: Juffrouw De Vós, Elisa D'Hondt, Maria Van Melkebeke, Christiane De Decker, Frieda De Cock, Rolande Verbeken, Marcella Vólckaert, Anita De Spiegeleer en Liliane Van den Borre

Achteraan: Maria Renneboogh, Maria Verbeken, Annie De Landsbeer, Juliette Beerens, Christiane De Cooman, Emilienne Schollaert, Maria Van Buggenbout, Irene De Moor en Yvette Van der Biest

INHULDIGING BEELD 'DE KAAATSER' TERJODEN

*De kunstenaar Winke Besard
en schepen Wim Allaer*

Het prachtig beeld

Schepen van Cultuur Wim Allaer

De Haaltertse reuzen Naren en Jeanette

Enkele oudere Terjodenaren

Bernadette De Luyck, bestuurslid Heemkundige kring Terjoden met enkele Terjodenaren

